

Dnes v čísle:

VII. dny RAP
v Karlově Studánce
Soutěžní kolekci AFO 2002
opět zpestří studentské filmy
Jak se pracuje v CITT UP?
Hodnocení kvality
Na ruštinu jsem nezapomněla

Žurnál

17

Ročník 11 • Vychází 8. února 2002

Univerzitu Palackého navštívila delegace z MŠMT

Ve středu 30. 1. navštívila Univerzitu Palackého delegace z MŠMT v čele s náměstkem ministra doc. J. Průšou. Na setkání s vedením univerzity se seznámila s chystanými organizačními změnami na UP

Delegace z MŠMT v čele s náměstkem ministra doc. J. Průšou při prohlídce Jezuitského konviktu.

(kvestor Ing. J. Jirka), s řízením UP (prorektor doc. R. Horák), s vědeckými a výzkumnými projekty UP, s profilem Centra pro inovaci a transfer technologií UP (prorektor doc. M. Mašláň), s výměnnými studijními programy – ERASMUS, Merrillův program (prorektor doc. L. Hornová), s restrukturalizací studijních programů a projektu celoživotního vzdělávání (prorektor doc. J. Luska). Poté následovalo setkání s děkany fakult.

V rámci své návštěvy si členové delegace prohlédli budovu jezuitského konviktu, kde vrcholí stavební práce a kam se na podzim přestěhuje pět uměnovědných a uměleckých kateder FF a PdF UP. Dále navštívili nové prostory v přízemí Pedagogické fakulty UP, Výzkumné centrum pro optiku při Přírodovědecké fakultě UP a Lékařskou fakultu UP.

Jak Žurnálu UP sdělil náměstek doc. J. Průša, jsou jeho dojmy i dojmy jeho spolupracovníků veskrze příznivé. *Univerzita Palackého je podle našeho názoru integrovanou vysokou školou s jasnou perspektivou a její vedení ji rozvíjí po všech stránkách, tj. ve vzdělávací, výzkumné a investiční činnosti jako moderní vzdělávací instituci*, uvedl doc. Průša.

-ano-, foto -tj-

V prostorách Slovanského domu v Olomouci se 1. 2. 2002 uskutečnil **Reprezentační ples UP**. K tanci a poslechu hrály Cimbálová muzika Slanina a Formace M. Ludvíka, ukázky tanců předvedly STK Quick Olomouc a Step Moa Olomouc. Zahájení plesové sezóny na UP organizačně zajišťoval Konferenční servis UP.

-red-, foto -tj-

Akreditace pro CITT UP

Centrum pro inovaci a transfer technologií UP získalo v nedávných dnech tříletou akreditaci Společnosti vědeckotechnických parků ČR. V České republice je v současné době vysoké školy akreditováno 21 vědeckotechnických parků, přičemž ve dvou případech je zřizovatelem vysoká škola (vedle Univerzity Palackého pracuje podobné centrum při ČVUT Praha).

Podle stanov Společnosti vědeckotechnických parků ČR centra poskytují malým, případně středním inovačním firmám (firmy, které realizují projekt nové-

ho výrobku, nové technologie, nové služby do komerční zralosti a uvádějí je na trh) inkubační prostředí včetně ekonomického, patentového, technologického, finančního, marketingového a právního poradenství, technických služeb, zajišťují transfer technologií a výchovu k inovačnímu podnikání.

Akreditace umožňuje CITT UP přístup k evropským databázím a ke státním dotacím prostřednictvím Ministerstva obchodu a průmyslu ČR.

-red-

Titul nejlepší sportovec olomouckého okresu za rok 2001 získal v kategorii jednotlivců kanoista Robert Knebel (SK UP), absolvent FTK UP v oboru rekreologie. Slavnostní předání cen proběhlo ve čtvrtek 24. 1. 2001 na olomoucké radnici. Na snímku R. Knebel (vlevo) a předseda Regionálního sdružení ČSTV Olomouc J. Novák.

-red-, foto -tj-

Petice proti návrhu zákona o změně financování vysokých škol

Na posledním jednání AS UP (23. 1. 2002) byla senátorům z řad studentů předána petice proti zavedení školného, kterou v uplynulých dnech rozeslali na české vysoké školy zástupci studentské komory Akademického senátu Vysokého učení technického v Brně. Autoři v ní vyjadřují zásadní nesouhlas s návrhem zákona o změně ve financování studia na VŠ (a o změně dalších zákonů) vypracovaný skupinou poslanců v čele s P. Matějů (US). Podle signatářů petice návrh zákona neřeší otázku zvýšení otevřenosti přístupu ke vzdělávání a nezlepšuje

příležitosti studentů ze sociálně slabších rodin; petice rovněž obsahuje stanovisko, podle něž návrh zákona neřeší ani současný stav nedostatečného financování vysokých škol. Za závažný nedostatek návrhu poslaneckého zákona o změně financování vysokých škol autoři textu petice také považují skutečnost, že *není konsensem většiny politických stran v parlamentu ČR, což je nezbytnou podmínkou, aby navrhovaný systém mohl dlouhodobě fungovat*. Signatáři petice proto požadují zamítnutí návrhu zákona a žádají politickou reprezentaci, *aby co nejdříve a s co největší zodpovědností vypracovala dlouhodobou a komplexní koncepci financování celého sektoru terciálního vzdělávání*.

Podpisy pod petici začali sbírat studenti Vysokého učení technického (VUT) a Masarykovy univerzity (MU) v Brně v polovině ledna 2002; postupně se k nim přidaly i další vysoké školy. Podle informací členů petičního výboru z VUT v Brně vyjádřilo do začátku tohoto týdne svým podpisem souhlas s požadavky petice více než 2000 občanů ČR, převážně členů akademických obcí vysokých škol. Ve středu 6. 2. 2002 studenti předali petici Petičnímu výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Projednávání návrhu zákona o změně ve financování studia na vysoké škole bylo zařazeno na program 46. schůze Poslanecké sněmovny PČR, která probíhá od 29. 1. 2002; poslanci mají rovněž k dispozici odmítavé stanovisko vlády ČR (viz Žurnál č. 16).

-mav-

Správní rada MU podpořila myšlenku na zavedení školného

Na rozdíl od vládního stanoviska k návrhu na změnu financování českých vysokých škol Správní rada Masarykovy univerzity v Brně vyjádřila na svém zasedání 25. 1. 2002 podporu myšlenky na zavedení školného na vysokých školách: *Věříme, že povede ke zvýšení nabídky studijních míst, k lepšímu přizpůsobení zájmu o studijní obory i ke zvýšení motivace ke studiu a k růstu kvality výuky. Jsme přesvědčeni, že školné napomůže rozvoji vzdělanosti, kterou budeme všichni potřebovat. Zavedení školného musí být podpořeno dostupným systémem stipendií. Se školným nezmizí významná odpovědnost státu za rozvoj vzdělání. Školné bude částečný příspěvek na celkové náklady studia*.

-red-

Ze šesti návrhů vybírala porota v čele s T. Chorým budoucí **cenu Academia filmu Olomouc**. První dvě místa přičkla návrhům Mgr. Daniela Kloseho, třetí místo připadlo MgA. Jirimu Markovi. Jelikož žádný z návrhů plně nevyhovoval zadání, bude nutné jejich dopracování podle připomínek poroty.

-red-, foto -tj-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Stručně

V prostorách UP na Křížkovského 14 zahájilo v úterý 15. 1. svou činnost pro nejširší veřejnost **Britské centrum knihovny UP** s obsáhlou nabídkou anglické beletrie, britských reálií, učebnic a tisku včetně hudebních a výtvarných CD a filmů.

Ve středu 28. 1. 2002 proběhla na Katedře experimentální fyziky PFF UP přednáška doc. M. Mašláňe, CSc., na téma **Dvě praktické aplikace Mossbauerovy spektroskopie**.

V rámci aktivit Mezinárodní akademie patologů byl ve středu 6. 2. na Teoretických ústavě LF UP zahájen **Meziregionální diagnostický seminář**, který pořádá Ústav patologie LF UP.

Ředitel Centra interdisciplinárních studií UP RNDr. P. Nováček bude **kandidovat v podzimních senátních volbách za Stranu pro otevřenou společnost**, již je předsedou.

-red-

Slavistická konference na obzoru

Katedra bohemistiky FF UP, sekce polské filologie Katedry slavistiky FF UP a Jazykovědné sdružení České republiky zvou všechny zájemce o slavistickou problematiku na jednodenní pracovní seminář **České, polské a slovenské jazykové a literární souvislosti**, konaný u příležitosti životního jubilea bohemisty a polonisty prof. PhDr. E. Lotka, CSc. Seminář bude probíhat ve středu 20. 2. 2002 od 9.00 v tzv. Velké učebně v 1. patře předního traktu budovy Filozofické fakulty (Křížkovského 10). Konferenční příspěvky budou věnovány převážně tématům blízkým okruhu jubilejových odborných zájmů, tj. lexikologické problematice, otázkám česko-polského jazykového pomezí a synchronní konfrontaci západoslovaných jazyků.

-ob-

Pozvánka na přednášku

Centrum vědy a náboženství při Katedře systematické teologie CMTF UP zve na přednášku prof. J. Kulisz, S.J., na téma **Novověký modernismus – výzva pro křesťanství**. Prof. Kulisz je vedoucím Katedry systematické teologie na Papežském teologickém institutu ve Varšavě. Přednáška se uskuteční **8. 2. 2002 ve 14 hod.** na CMTF UP (Univerzitní 22, přízemí, aula č. 1/0).

-red-

Žen několik řádků

Konvikt včera a dnes

Univerzita Palackého završuje další ze svých velkých projektů – rekonstrukci jezuitského konviktu (viz fotoreportáž na Žurnálu Online, Události). Na podzim by se do něj mělo přestěhovat pět kateder FF a PdF UP, které mají co do činění s uměním. V akademickém ovzduší však již nyní visí otázka: proč tak obrovské prostory pro potřeby pěti kateder, vyplácí se univerzitě vydávat několik milionů ročně za provoz budovy? Nabízí se srovnání s nedávno otevřeným Centrem pro inovaci a transfer technologií UP. Bude se také v konviktu realizovat nějaký umělecký transfer jdoucí za hranice naší alma mater? Počítá se s pořádáním divadelních a hudebních festivalů, filmových přehlídek či celorepublikových výstav? Mají již budoucí nájemci připravenou společnou koncepci? Seznamují s ní své studenty, vyžadují po nich vlastní nápady a připomínky?

Nezainteresovaným zatím nezbyvá než čekat. Již dnes je ale zřejmé, že podaří-li se z konviktu vytvořit centrum, jenž nebude pouze místem umělecko-vědeckých disputací, ale stane se vítaným cílem studentů všech oborů i olomouckých občanů, pak jeho rekonstrukce splnila svůj účel.

A. Novobilská

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

VII. dny RAP v Karlově Studánce

Státní lázně Karlova Studánka byly již posedmé místem setkání rinologů, alergologů a pneumologů (*Dny RAP*), kteří diskutovali tentokrát na téma akutních stavů v uvedených oborech, dále o obstrukčních onemocněních dýchacích cest a o současných možnostech komunikace mezi lékaři různých specializací.

Na organizaci sjezdu se tradičně podílela Klinika plicních nemocí a tuberkulózy LF UP Olomouc, hlavním pořadatelem byl doc. J. Vokurka z Hradce Králové. Perfektní technické zajištění garantoval ředitel lázni MUDr. Vrabec. Letošní setkání bylo zajímavé významnou účastí praktických lékařů, pro které byly určeny především úvodní přednášky doc. Bystroně o anafylaktických reakcích, prof. V. Kolka o akutních stavech v pneumologii a doc. Vokurky o akutních stavech v otorinolaryngologii.

Z oblasti ORL odezněly mimo jiné příspěvky o sufokujících laryngitidách (Machač, Brno, Svoboda, Praha), supraglottických zánětech hrtanu (Koráč, H. Králové), nekrotizujících fasciitidách (Vlčková, Olomouc) a angiofibromech nosohltanu (Lischkeová, Praha, Vokurka, H. Králové). Rada přednášek se týkala obstrukce a zhoršené průchodnosti horních dýchacích cest (Svárovský, Praha, Lánský, H. Králové, Honomichl, Plzeň).

Pneumologické přednášky se týkaly urgentní péče o dýchací cesty na pneumologické JIP (Skrčíková,

Brno), neinvazivní ventilační podpory u astmatiků (Matuška, Brno), akutních intersticiálních procesů (Lošťáková, Olomouc) a smrtících pneumonií (Fojtů, Olomouc). Zajímavé kasuistiky zazněly na téma extratracheální ventilace (Teřl, Plzeň), aspirovaných cizích těles (Hrazdírová, Brno) a stafylokokové sepse (Krynská, Zlín). Z oblasti obstrukčních plicních procesů prezentoval doc. Musil (Praha) novinky v diagnostice a léčbě chronické obstrukční plicní nemoci (CHOPN) dle celosvětové iniciativy GOLD. Funkční plicní diagnostikou se zabývaly přednášky Šulce (Praha) a Žimulové (Zlín).

Z alergologických témat odezněla sdělení o aspirinové senzitivě (Novotná, Brno) a o deficitu interferonu gama u bronchiálního astmatu (Bystroně, Olomouc), dále se debatovalo o rozpacích v léčbě astmatu (Novák, Litomyšl) a rýmy (Bystroně, Olomouc). Témata byla rozšířena o profesionální plicní nemoci (Pelclová, Praha) a principy lázeňství dýchacích cest (Vrabec, Karlova Studánka).

Je povzbuzující, že odborné setkání pod Pradědem získává na popularitě a že přináší každý rok další inspirace, jak mezioborově řešit některé společné problémy v medicíně. Nepřítelem jednání byl pouze omezený čas, takže se odborně diskutovalo i při snídani a ve večerním čase po lyžování. Jeseniky tentokrát přivítaly účastníky svým typicky drsným počasím, ale kvalitním sněhem pro sjezdovky i běžky.

Prof. V. Kolek, DrSc., přednosta Kliniky plicních nemocí a tuberkulózy LF UP

Ze zasedání Akademického senátu UP

Akademický senát UP zasedal ve středu 23. 1. Jednání zahájil předseda AS UP RNDr. J. Kvapil, který představil nového člena senátu Maxima Tomoszka, studenta PF UP.

Akademický senát UP schválil změnu tarifní tabulky, kde v 1. mzdovém stupni jsou zvýšeny tarify o 14 %, v 7. mzdovém stupni o 12 % a v ostatních částech tabulky proporcionálně.

Kvestor UP Ing. J. Jirka předložil materiál o řešení některých majetkových záležitostí mezi UP a městem *Převody nemovitého majetku UP*. Jedná se o areál Hejčín a Envelopa, nemovitost na Schweitzerově ulici a objekt jídelna a sklad Neředín.

AS UP vzal na vědomí informaci o *Programu přístrojového a strojního vybavení*, jenž je určen na podporu výuky. Návrhy z fakult většinou směřovaly do dvou oblastí, a to do výpočetní a audiovizuální techniky.

Rektorka UP informovala senát o jednotlivých krocích ze strany UP jako reakci na *Zprávu NKÚ*. AS UP vzal vysvětlení na vědomí. Dále AS UP schválil předložené změny *Statutu UP* v příloze Seznam akreditovaných studijních programů na FF UP.

Informace z jednání předsednictva RVŠ podal prof. Macháček. Internetová adresa RVŠ je <http://RCS.upce.cz>. AS UP schválil výsledek doplňovacích voleb studentského senátora na PF UP.

Univerzita Palackého byla vyzvána, aby se stala signatářkou dokumentu Magna Charta Universitatum. K této otázce se AS UP vyjádří pro prostudování textu dokumentu.

Ze zasedání AS UP vybrala

-ano-

Z redakční rady Žurnálu UP

Schůze redakční rady Žurnálu UP se konala 28. 1. na Rektorátu UP. Novou členkou rady se stala doc. V. Karásková z FTK UP. Po zhodnocení obsahu posledních čtyř čísel Žurnálu UP diskutovali členové redakční rady o jeho internetové verzi a problematice online příspěvků s Mgr. D. Andrewem, redaktorem webových stránek UP. Vedení UP bylo doporučeno zavést jako na jiných vysokých školách jednotnou strukturu internetových stránek fakult a pracovišť UP.

-red-

Od 28. 1. do 1. 2. uspořádala CMTF UP již XI. Akademický týden, v jehož rámci zazněly přednášky na témata *Teologie a přírodní vědy, Duchovní vedení a doprovázení, Pravoslavná teologie 20. století, Duchovní rozlišování, Epikletický rozměr liturgie, Vybrané otázky z eschatologie aj.* V rámci přednáškového bloku *Psychologie v pastorační praxi* přednášel také prof. V. Směkal, CSc., z Masarykovy univerzity Brno.

-red-, foto -tj-

Krátce z českých VŠ

Policejní akademie Praha slaví v tomto roce 10 let svého trvání. K tomuto jubileu uspořádala několik akcí, v jednu to byly mimo jiné semináře „Technické zabezpečovací systémy a zařízení třetího tisíciletí“ a „Termovizní technika“.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích a její Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický Vodňany uspořádaly 28. – 29. 1. „Toxikologickou konferenci“ na téma vody a jejich znečišťování; Zdravotně-sociální fakulta pak 1. 2. organizovala „Jihočeský diabetologický den“.

Odborný asistent Fakulty technologické Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně Ing. Ivan Zelinka, Ph.D. získal Cenu Siemens za doktorskou práci na téma „Predikce a analýza chování dynamických systémů pomocí umělé inteligence a synergetiky“.

Na Fakultě informatiky Masarykovy univerzity se ve dnech 7. – 9. 2. konala pracovní schůzka EU projektu „Balkanet“, které se zúčastnili pracovníci z University of Patras, University of Athens, Sabanci University, Beograd University, Plovdiv University a dalších. Vysoká škola ekonomická Praha uspořádala 29. 1. seminář „Čínské hospodářství v procesech transformace“.

-red-

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •**Nový CD-ROM z produkce UP**

Jedním z výstupů pětiletého výzkumného záměru MŠMT *Integrované studium hlasu a řeči* je CD-ROM *Opakujte, děti, se mnou*, jehož duchovním otcem je doc. J. Pešák z Ústavu lékařské biofyziky LF UP.

Problematikou hlasu a řeči se doc. J. Pešák zabývá již řadu let. Prvním výsledkem jeho práce byla gramodeska s názvem *Kdo mi, děti, poví*, která vyšla v roce 1981 v tisícovém nákladu u tehdejšího hudebního vydavatelství Panton. Jednalo se o tréninkový program pro výuku řeči u dětí s vrozenými vadami. O pět let později vyšla tato gramodeska, doplněná o metodického průvodce s cvičnými texty, v sedmatisícové reedici.

Seminář elektrodiagnostiky a elektroterapie

V sobotu 19. 1. 2002 proběhl na 1. lékařské fakultě UK Praha v pořadí již druhý pracovní seminář organizovaný Katedrou fyzioterapie a algoterapie FTK UP Olomouc ve spolupráci se společností BTL zdravotnická technika Praha za odborné garance Radio-biologické společnosti ČLS JEP.

Seminář byl zaměřen na problematiku elektrodiagnostiky a elektroterapie v rámci fyzikální terapie a zúčastnilo se jej téměř 90 fyzioterapeutů a rehabilitačních lékařů z regionů Čech a Moravy. S jednotlivými příspěvky vystoupili MUDr. I. Vařeka a Mgr. J. Urban z KFA FTK UP a doc. MUDr. V. Kříž, CSc., předseda oborové komise ČLS JEP. Jednotlivé příspěvky se setkaly s živým ohlasem, což potvrzovala jak bohatá a věcná diskuse, tak i požadavek účastníků na pokračování v obdobně zaměřených seminářích i do budoucna.

Seminář lze považovat za součást úspěšné spolupráce akademického a komerčního sektoru, v jejímž rámci se pracovníci KFA FTK UP podílejí na vývoji moderních terapeutických a diagnostických přístrojů společnosti BTL.

Mgr. J. Urban, KFA FTK UP

V devadesátých letech vzniklo Společenství pro studium hlasu a řeči UP, které pořádá pravidelné tematické semináře, na jejichž organizaci se vedle doc. J. Pešáka podílí také PhDr. J. Honová z Katedry žurnalistiky FF UP. Doc. J. Pešák je také autorem filmu *O hlasu a řeči*, který zvítězil na 33. ročníku Academia filmu Olomouc v kategorii výukových filmů.

Při vzniku CD-ROMu *Opakujte, děti, se mnou* pracovali autoři s původní nahrávkou z roku 1981, která byla dodatečně upravena v AVC UP a digitalizována firmou Tonstudio. Jak se uvádí v předmluvě metodické příručky, je soubor 1. a 2. dílu kompaktních disků *logopedickou pomůckou pro výchovu řeči dětí předškolního a mladšího školního věku. Jeho používání je vhodné zejména v těch případech, kdy u dětí nedochází k přirozenému, spontánnímu vývoji řeči.* CD-ROM je vhodný pro logopedy, učitele mateřských a základních škol a rodiče.

Distribuci CD-ROMu zajišťuje Vydavatelství UP, k dispozici bude v Prodejně skript UP, cena činí 188 Kč. S případnými logopedickými dotazy se můžete obrátit na Mgr. Vitáskovou, Ph.D. (tel. 563 53 36) nebo Mgr. Dufkovou (tel. 563 53 08) z Katedry speciální pedagogiky PdF UP.

-ano-, foto -dan-

Ve středu 30. 1. 2002 se v Divadle hudby konalo pravidelné Olomoucké Otolaryngologické Odpoledne (3x0). Na snímku přednosta Otolaryngologické kliniky LF UP prof. J. Křáčanský.

-red-, foto -tj-

JUBILEA**Profesor MUDr. Boris Mrňa, DrSc. sedmdesátníkem**

Prof. B. Mrňa se narodil 18. 2. 1932 v Ružomberoku, ale období nejtěplejšího mládí až do maturity na gymnáziu prožil v Prostějově, vychovávan dvěma tetami, které měl velice rád.

Medicínu vystudoval na LF MU v Brně, kde v roce 1957 promoval s vyznamenáním.

Poté nastoupil na neurologii do Krnova a pracoval tam až do I. atestace z oboru v roce 1961. Pak přešel na Psychiatrickou kliniku LF UP v Olomouci, kde pracuje až do dnešních dnů. V letech 1963 a 1968 složil úspěšně I. a II. atestaci z psychiatrie a od roku 1969 se stal odborným asistentem. V témže roce obhájil kandidátskou disertační práci *Nizkovoltážní EEG a jeho význam v neuropsychiatrii*. Habilitace z psychiatrie proběhla v roce 1978 na LF UP v Olomouci prací *Některé současné zdravotnicko-sociální aspekty psychopatologie interparoxysmálního intervalu epilepsie*.

V roce 1986 obhájil doktorát věd, v roce 1987 po odchodu prof. MUDr. K. Tabarky, DrSc., se stal přednostou psychiatrické kliniky a v roce 1989 byl jmenován profesorem psychiatrie a vedl kliniku až do r. 1994, kdy se rozhodl nehlásit se do konkurzu (ačkoliv byl vyzván). Prof. Mrňa napsal více než 124 vědeckých publikací, několik výukových skriptů z psychiatrie a byl spoluautorem kolektivní celostátní učebnice.

Byl vždy biologicky orientovaným psychiatrem se speciálním zaměřením na psychofarmakologii, elektroencefalografii a historii. Během přednostenské éry se mu podařilo získat pro psychiatrii panelovou budovu, kde umístil oddělení pro děti a dorost, školu

pro ně, dílny pro pracovní terapii a otevřené neurotické oddělení. Zvelebil též zahradu kliniky a hřiště pro míčové hry. Do výukové činnosti začal zavádět moderní techniku. Pracoval vždy svědomitě a precizně, a to jak v oblasti vědecké, tak i pedagogické a publikační.

Prof. Mrňa je člověk s velkým všeobecným rozhledem, s vynikajícími historickými i geografickými vědomostmi posilovanými láskou k cestování, která se u něj v posledním desetiletí i úspěšně naplňuje. Povahově je spíše introvertní, plachý, s puntičkářskými rysy, poněkud ambivalentní v rozhodování, ale v zásadě hodný člověk. Má smysl pro jemný humor, je milý společník. V rodinném životě byl vzorným manželem, jeho paní byla učitelkou ZDŠ, zemřela před dvanácti lety. Měli spolu dceru a syna, s nímž nyní žije v rodinné vilce v Prostějově a rád svůj volný čas věnuje vnukovi. K jeho koníčkům patří zájem o automobilismus s aktivním sběrem „veteránů“, cestování a historie. Měl moc rád i svého psa Noira, který jej opustil v roce 1993.

V posledních letech měl řadu vážných nemocí včetně těžšího úrazu (fraktura krčku femoru), asi deset operací, které ovšem přestál všechny skvěle, takže vypadá velmi zachovalé a svěže. I přes zdravotní potíže spolehlivě plnil pedagogické úkoly a velice mi po mém nástupu na kliniku v září 1994 pomohl.

Za to ti, Borisi, srdečně děkuji, zůstaň nám zdravý nemocný a takový, jaký jsi, ještě mnoho let. Živio!

Prof. J. Bouček, CSc.,
přednosta Psychiatrické kliniky LF UP

**ZPRÁVY, INFORMACE,
OZNÁMENÍ**

Děkan Lékařské fakulty UP v Olomouci vypisuje

výběrové řízení

na obsazení míst

- odborného asistenta Kliniky rehabilitačního a tělovýchovného lékařství; kvalifikační požadavky: atestace I. stupně z vnitřního lékařství nebo pediatrie, znalost anglického jazyka a práce na PC vítána;
- odborného asistenta nebo asistenta I. chirurgické kliniky; kvalifikační požadavky: ukončené studium na LF, zájem o práci v oboru chirurgie, vítána atestace v oboru chirurgie, zájem o pedagogickou a vědeckou práci, znalost anglického jazyka;
- odborného asistenta Kliniky anesteziologie a resuscitace s úvazkem 0,1; kvalifikační požadavky: ukončené V Š vzdělání, atestace I. stupně z oboru anesteziologie a resuscitace, znalost anglického jazyka.

Přihlášky doložené osobním dotazníkem, životopisem, fotokopii dokladů o kvalifikaci, přehledem vědecké a publikační činnosti zašlete do 30 dnů ode dne zveřejnění výběrových řízení v tisku na Děkanát LF UP, tř. Svobody 8, 771 26 Olomouc.

-lfup-

Přírodovědecká fakulta UP v Olomouci pořádá

v pátek 1. března 2002

v prostorách Slovanského domu od 19 hod.

REPREZENTAČNÍ PLES

Program: tombola, ukázky tanců *KST Quick Olomouc*; k tanci a poslechu hraje hudební skupina *MARBO* a *Olomoucká cimbálová muzika*.

Občerstvení nabízí tři bary v místě konání, Mexická restaurace je k dispozici do 1 hod. v přízemí Slovanského domu.

Vstupenky v ceně 150 Kč jsou v prodeji na sekretariátě děkana PíF UP, tř. Svobody 26, tel. 5634009.

Srdečně zve vedení Přírodovědecké fakulty UP.

HABILITACE**Lékařská fakulta UP**

Ve čtvrtek 21. 2. 2002 se na zasedání Vědecké rady LF UP (v posluchárně na Neurologické klinice LF UP, I. P. Pavlova 6) uskutečnil následující habilitační řízení:

V 10 hod. bude zahájena habilitace **MUDr. Romana Havlíka, Ph.D.**, odborného asistenta I. chirurgické kliniky LF UP, v oboru **chirurgie**. Habilitační práce má název *Současné možnosti genové léčby jaterních nádorů a experimentální ovlivnění exprese plasmidů in vivo*; habilitační přednáška je na téma *Mechanické zvýšení portálního průtoku při portální hypertenzi*.

V 11 hod. začne habilitační řízení **MUDr. Jiřího Kleina, Ph.D.**, odborného asistenta I. chirurgické kliniky LF UP, v oboru **chirurgie**. Habilitační práce má název *Chirurgická léčba krvácení při portální hypertenzi*; habilitační přednáška je na téma *Portosystémová spojka v době transplantací a TIPS*.

Ve 12 hod. bude zahájeno habilitační řízení **MUDr. Júlia Rajčániho, DrSc.**, vedoucího Ústavu mikrobiologie a imunologie JLF UK Martin, v oboru **lékařská mikrobiologie**. Téma habilitační práce je *Molekulární patogenéza infekce virusom herpes simplex a možnost jeho ovplyvňování subjektovou vakcínou*; habilitační přednáška má název *Experimentálně a terapeuticky vakcíny proti viru herpes simplex: ich příprava a účinky*.

S habilitačními pracemi je možno se seznámit na oddělení vědy a výzkumu Děkanátu LF UP.

-lfup-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Autorský jubilejní koncert

Katedra hudební výchovy PdF UP a Tvůrčí centrum Olomouc pořádají Autorský jubilejní koncert s programem varhanních a komorních skladeb autorů doc. Z. Fridricha a K. Fridrichové-Raueové. Koncert se bude konat **13. 2. v 18.30 hod.** v aule PdF UP.

Učinkovat budou studenti a absolventi KHV, žáci a pedagogové ZUS Iši Krejčího a ZUS Žerotín, Malý pěvecký sbor Kapucinského kostela, soubory Madrigal a Musica variata.

-red-

The 2002 Descartes Prize

Podle informací České konference rektorů vyhlásila Evropská komise soutěž o cenu *The 2002 Descartes Prize*, o kterou se mohou ucházet také vědečtí pracovníci z ČR. Soutěž je otevřena pro všechny vědecké oblasti včetně věd sociálních a ekonomických. Celková finanční částka, s níž počítá Evropská komise pro všechny oceněné, může dosáhnout výše 1 000 000 EUR.

Přihlášku lze podat do **15. 3. 2002**. Formulář přihlášky a podrobné informace o ceně jsou dostupné na internetové adrese <http://www.cordis.lu/descartes>. Kontakt: improving@cec.eu.int nebo fax 0032 2 2967024.

-red-

Program Aktion

Program *Aktion Česká republika – Rakousko* poskytuje v roce 2002 stipendia českým studentům k účasti na *Sommerkollegs*. Aktualizované informace jsou k dispozici na webových stránkách www.dzs.cz/AKTION/stipendia2002a.html.

-red-

Cena Klubu absolventů a příznivců UP

Klub absolventů a příznivců UP vyhláší soutěž pro pregraduální a postgraduální studenty UP v oblasti vědeckého výzkumu a bádání. Podmínky soutěže: věk do 35 let včetně; publikace (separátní výtisk či xerokopie) nebo strojopis práce s potvrzením redakce časopisu o přijetí práce do tisku; publikace v impaktovaném časopisu je bonifikována; student UP je prvním nebo jediným autorem práce.

Oceněný autor práce obdrží odměnu 2000–3000 Kč. Cena Klubu bude předána rektorkou UP na slavnostním zasedání Vědecké rady UP v listopadu 2002.

Termín odevzdání přihlášek je **15. 10. 2002**. Přihlášku s jedním výtiskem práce je nutno předat do uvedeného data, nejlépe osobně, doc. J. Schulzovi, CSc., Katedra historie FF UP, Křížkovského 10, Olomouc, 771 47, tel. 563 3243.

-red-

Olomouc opět udělí Ceny města

Statutární město Olomouc bude letos již popáté udělovat Ceny města Olomouce za významnou činnost nebo dílo. Návrhy na udělení ceny je možno podávat písemnou formou na adresu: Magistrát města Olomouce, odbor vnějších vztahů a informací, Dolní náměstí 47 (tel. 068/55 13 387), a to do **28. 2. 2002**.

-red-

Pociťujete nedostatek konkrétních a aktuálních informací? Chcete se něco více dovědět o některém pracovišti UP? Máte dotazy na některého z představitelů akademické obce UP? Víte o zajímavých akcích na UP? Chcete se podílet se svými názory, postřehy a připomínkami s ostatními členy univerzitní obce?

Využijte e-mailu, pište, faxujte na adresu redakce Žurnálu UP nebo nás přijďte navštívit osobně na Křížkovského 8!

Na vaše podněty se těší a odpovídi na vaše otázky se bude snažit zprostředkovat redakce Žurnálu UP.

UNIVERZITNÍ PRACOVISŤE INFORMUJÍ

Mládí@vědění – multimediální soutěž společnosti Siemens

Na konci října 2001 byl uzavřen příjem přihlášek do velké soutěže v tvorbě multimédií, kterou pod názvem *Mládí@vědění* již potřetí vypsalo zastoupení firmy Siemens v ČR pro české školy. Jejím cílem je motivovat děti a mládež k poznání a aktivnímu ovládní nových technologií u nás stejně jako v jiných zemích Evropy. Soutěž je určena čtyřčlenným až osmičlenným týmům žáků nebo studentů z druhého stupně základních škol, ze středních a vyšších odborných škol, přihlásit se mohou i týmy zabývající se výpočetní technikou jako zájmovou činností. Letos se do soutěže přihlásilo více než 600 žákovských a studentských týmů ze všech typů škol a z mnoha míst České republiky. Jejich úkolem je zpracovat multimediální prezentaci na PC, v systému Windows 9x/NT/2000 nebo browser offline a předat ji na CD-ROM, a to na vypsání témat: *Místo, kde žijeme; Škola, do které chodíme; Technika v našem životě; Multimedia usnadňují učení*.

Stejně jako v loňském roce byla i letos ke spolupráci na přípravě a vyhodnocení soutěže přizvána také dvě pracoviště UP: Audiovizuální centrum UP a CODV, a to v několika oblastech. Pracovníci UP jednak upravili metodiku soutěže (podle německého vzoru) – tak, aby mohla být aplikována na podmínky českých škol; zajišťovali rovněž digitalizaci materiálů (video, audio, fotografie), které soutěžící chtějí ve své prezentaci využít (firma Siemens dala k dispozici zdarma software potřebný pro tvorbu multimédií); podíleli se na přípravě a realizaci seminářů pro učitele, které od listopadu do ledna probíhaly v Praze, Olomouci, Brně, Plzni, Ústí nad Labem a Hradci Králové – tyto semináře byly určeny jednak pro učitele, kteří vedou

tým poprvé a chtějí se seznámit se softwarem Join Multimedia, jednak nabízely workshop pro ty, kteří již mají z předchozí soutěže určité zkušenosti. V závěrečných fázích soutěže tvoří vybraní odborní poradci AVC a CODV UP výběrovou komisi, která hlavní porotě doporučuje dvacet nej kvalitnějších prezentací v obou kategoriích (ZŠ a SŠ). Hlavní porota soutěže *Mládí@vědění*, mezi jejímiž členy jsou např. Ing. P. Kafka, generální ředitel a reprezentant Siemens v ČR, doc. J. Průša, CSc., náměstek ministra pro vědu a vysoké školství MŠMT ČR, herec S. Rašilov a PhDr. J. Vrba, CSc., ředitel Centra otevřeného a distančního vzdělávání UP, pak z tohoto užšího výběru vyhlásí pět nominací z každé kategorie, kteří získají hlavní cenu. Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže proběhne v září 2002 na celodenní slavnosti, deset vítězných škol dostane od firmy Siemens značkový počítač.

Podle dosavadních zkušeností ředitelky AVC UP PhDr. H. Pilátové s posuzováním soutěžních prezentací má většina mladých tvůrců multimediálních programů velmi dobře promyšlené zpracování námětu, nejčastěji formou počítačové interaktivní hry či encyklopedie a nechybí smysl pro humor: *Z většiny práci je vidět, že to děti především baví a že jejich počítačová gramotnost je na velmi slušné úrovni*. Jak PhDr. H. Pilátová dále uvedla, olomoucká univerzita prostřednictvím svých dvou pracovišť na soutěži *Mládí@vědění* velmi dobře prezentovala své schopnosti rozsáhlého servisu technických a metodických služeb pro základní a střední školy v oblasti multimediální tvorby.

-red-

Pozvání na opakovaný 7. seminář Společenství pro studium hlasu a řeči

*Na snímku hraje na didžeridu (didjeridoo) dr. M. Kučera z Centra léčby hlasových poruch v Rychnově nad Kněžnou. Melodii vytváří změnou slyšitelného spektra alikvotních tónů stejně jako u bifonického zpěvu, hry na brumli (či grumle) nebo na hudebním luku. S dr. M. Kučerou se budeme moci setkat na opakovaném 7. semináři univerzitního Společenství pro studium hlasu a řeči <http://www.upol.cz/gsvs>, který je připravován s podporou výzkumného záměru CEZ: J14/98:N3000018 „Integrované studium hlasu a řeči“ na úterý **12. 2. 2002 ve 14 hod.** v aule PdF UP v Olomouci.*

Na semináři zazní sdělení dr. H. Sochorové, doc. J. Pešáka a doc. S.

Laichmana „K biofyzice vokálního ústrojí“, dr. R. Blatné „Český národní korpus“, dr. M. Kučery „Rezonanční techniky umožňující bifonii“, dr. R. Vidury a dr. M. Brože „Podíl měkkého patra na chrápání“ a dr. V. Matouška „Techniky ústní rezonance v etnické hudbě“. V průběhu semináře vystoupí posluchači Katedry hudební výchovy PdF UP pod vedením Mgr. K. Fridrichové a V. Kovářík, sólista brněnských Gajdošů. Za Ústav lékařské biofyziky LF UP, Katedru žurnalistiky FF UP a Katedru hudební výchovy PdF UP zvou k hojně účasti pořadatelé.

*Doc. J. Pešák
Foto archiv autora*

AFO 2002 „... a co dál, dokumente?/What's Up, Doc?“

Soutěžní kolekci AFO 2002 opět zpestří studentské filmy

První měsíc nového roku 2002 se pro organizátory 37. ročníku festivalu Academia film Olomouc nesl především ve znamení nesnadného výběru filmů přihlášených do mezinárodní soutěže AFO. Nejpозději začátkem března by totiž mělo být jasno v tom, s jakou programovou nabídkou přijde letošní akce, a právě snímky, které soutěží o některé z festivalových ocenění, každoročně tvoří stěžejní součást programu. Do dnů 25. – 26. 1. a 8. 2. se tak soustředila dvě kola náročného výběru dokumentárních filmů a populárněvědeckých pořadů, jichž tentokrát do Olomouce dorazilo z různých koutů světa zhruba kolem 160 titulů.

Ačkoli práce členů výběrové komise ještě neskončila (o výsledcích jednání vás budeme informovat v jednom z příštích čísel ŽUP), již nyní lze diváků navadit ochutnávkou z kolekce přihlášených filmů. Letos především potěšila hromadná účast studentských prací, a to nejen mladých dokumentaristů

z českých filmových škol, ale rovněž z dílen jejich kolegů z Mnichova, Londýna, Izraele, Slovenska, Švýcarska či z amerického Colorada. Populární studentské projekce tak letos naváží na úspěch semináře českých filmových škol se studentskou účastí, jenž doprovázel loňský program AFO a který mohl být realizován zejména s laskavou pomocí dokumentaristky a pedagožky pražské FAMU O. Sommerové. Připomeňme rovněž, že během festivalu je každým rokem vydáván deník AFO/INFO, na jehož přípravě se vedle redaktorek ŽUP podílejí většinou studenti FF UP, pro něž se tvorba pravidelného festivalového periodika stává zábavnou i poučnou zkušeností. I proto z AFO nevymizela studentská recese a tvůrčí atmosféra, kteréžto atributy, zdá se, přináší i programová skladba blížícího se ročníku.

*P. Peč
pavelpec@hotmail.com*

Z VĚDECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP

Jak se pracuje v CITT UP?

V tzv. *Přístrojovém centru* v areálu Centra pro inovaci a transfer technologií UP v Olomouci-Holici, u kterém na stránkách Žurnálu UP informoval v minulém čísle jeho vedoucí doc. Trávníček, se sešli pracovníci hned z několika pracovišť Přírodovědecké fakulty UP: je zde zastoupena Laboratoř růstových regulátorů, Katedra fyziky a Katedra anorganické a fyzikální chemie PíF. Naplňují se tak konkrétně cíle Výzkumných záměrů MSM č.153100007 „Přístrojové centrum fyzikálního a chemického výzkumu na PíF v Olomouci“, záměry č. 153100008 „Nová léčiva závažných lidských onemocnění“ a tříletého projektu GAČR 203/00/0152 v součinnosti se záměry CITT. Z poslední jmenované katedry do Holice přešlo

Elementární analyzátor obsahu prvků CHN/O Flash EA 1112 firmy Thermo Finnigan CE Instruments

pracoviště rentgenové práškové difrakce, s jehož pracovníci – **RNDr. D. Krausová** – jsme hovořili o tom, jak se na novém působišti daří propojovat vysokoškolskou vědu a výzkum s praxí regionálních podnikatelských subjektů:

Žurnál UP: Jak se vám v novém pracovišti bádá?

RNDr. D. Krausová: Je to rozhodně změna k lepšímu, a to po všech stránkách – od přístrojového vybavení přes technicko-provozní podmínky a materiální zabezpečení až k vstřícnému přístupu všech, kteří se na vybudování centra podíleli a podílejí. Kromě CITT, které nám poskytlo vskutku pěkně řešené prostory, nejvíce finančně na budování přístrojového centra v roce 2001 přispěla Laboratoř růstových regulátorů, a to částkou 500 000 Kč na zařízení laboratoře a pracoven. Pracoviště je stále ve fázi zrodu a mnoho provozních záležitostí se řeší tzv. „za pochodu“. Všeobecná vstřícnost všech – to je něco, na co člověk není zrovna zvyklý... Především se zde však vytvořil tvůrčí a nadšený kolektiv, je zde radost pracovat.

Žurnál UP: Kde se bere podle vás zdroj takové atmosféry?

RNDr. D. Krausová: Určitě je to především tím, že na začátku byla určitá konkrétní vize, kterou se – jak se zdá – daří postupně realizovat. Myšlenky doc. Mašláne a prof. Strnada na vybudování Centra pro inovaci a transfer technologií našly v tomto tvůrčím prostředí své opodstatnění i reálnou podobu. A když se buduje něco nového, patří to inspiruje a podněcuje všechny – ať už pracovníky zabývající se výzkumem, pedagogy, doktorandy, či technický personál – k intenzivnímu zapojení.

Žurnál UP: Jak podle vašeho názoru přenos technologií v CITT konkrétně funguje?

RNDr. D. Krausová: Jde především o přímou spolupráci s podniky v regionu, jejíž přínos je oboustranný. V současnosti výrobní podniky stále více vyhledávají spolupráci s vědeckými a výzkumnými týmy při řešení svých provozních a výrobních problémů, avšak nevyplácí se jim samostatně investovat do nákladných přístrojů a jejich obsluhy – jde o milionové částky – které by však nevyužily stoprocentně. Navíc se neobejdou bez vysoce kvalifikovaných pracovníků, kteří jim potřebné výsledky získají a zinterpretují. Na druhou stranu univerzita, resp. její pracoviště o takový druh spolupráce stojí také – ani ona si nemůže v současné době dovolit samostatně pořizovat nákladnou přístrojovou techniku. Potřebné prostředky se tedy mohou sloučit ze zdrojů univerzitních, grantových a s finanční spoluprácí spolupracujících firem.

Žurnál UP: Zúčastněné firmy tedy vlastně spolupracují základní výzkum?

RNDr. D. Krausová: Ano, dá se říci, že transfer funguje i opačně: začne to řešením technologických problémů a postupně se ocitneme v oblasti základního výzkumu.

Žurnál UP: S kterými podniky konkrétně spolupracujete?

RNDr. D. Krausová: Naše současná konkrétní spolupráce se týká např. studia polymorfie vybraných organických látek, na niž máme nově uzavřenou smlouvu s firmou Farma, a. s., Olomouc. Již několik let spolupracujeme s firmou Precheza, a. s., Přerov na problematice studia vlastností oxidu železitého, které ovlivňují barevnou kvalitu červených pigmentů. V prvním případě jde především o využití rentgenového práškového difraktometru (na snímku č. 1), jehož prostřednictvím lze zcela stoprocentně rozlišit krystalovou modifikaci zkoumané krystalické látky. Dále bude využívána metoda CHN/O elementární analýzy (viz snímek č.2) a metoda termické analýzy. Ve druhém případě je hlavně využívána metoda Mössbauerovy spektroskopie, práškové rentgenové difrakce a mikroskopických metod.

Žurnál UP: V čem vidíte význam CITT?

RNDr. D. Krausová: Podle mého názoru jsme se jeho zřízením dali jediným možným směrem, kterým se lze ubírat v současné době tak, abychom neztratili kontakt se světem. Podpora experimentálních oborů, budování vědeckotechnických parků a inkubátorů podnikatelských aktivit – to je všeobecně uznávaný světový trend. Postupně se vytvářejí podmínky k tomu, aby se mohly sloučit finanční, materiální, badatelské kapacity a výsledky sloužily jak vědecko-výzkumným pracovištím, tak podnikatelským subjektům.

Žurnál UP: Myslíte si, že váš názor mohou sdílet i kolegové z humanitních oborů – FF UP, PF, PdF UP?

RNDr. D. Krausová: Nevím, možná jsme si trochu vzdáleni. Podle mého názoru je potřeba pro pochopení mezi různými obory dostatek informací a zdá se, že redakce Žurnálu UP tuto funkci bere na svá bedra čím dál zodpovědněji. Vim, že každá nová a progresivní myšlenka se svízelně prosazuje, ale o tom vlastně pokrok vždy byl, je a bude. Dál bych chtěla poznamenat, že lidé z experimentálních oborů jsou ve vztahu k humanitním oborům v jisté výhodě tím, že se často velmi intenzivně zajímají o kulturu – ať již pasivně, či aktivně, sledují společenské dění kolem sebe a pochopení tudíž je snadnější. Napadlo mě to v souvislosti s otázkou, která je akademickou obcí nyní často diskutována – nákladná rekonstrukce jezuitského konviktu pro potřeby pěti uměnovědných kateder. Pokud tyto katedry pojmu své působení v této nádherné a reprezentativní budově podobně jako my v CITT – a tím mám na mysli otevření jejich aktivit ku prospěchu a obohacení veřejnosti – pak je to velmi chvalyhodný počin.

K dobudování základního přístrojového parku by pracovníci Přístrojového centra CITT UP v blízké budoucnosti rádi pořídili ještě čtyřkruhový monokrystalový difraktometr použitelný ke stanovení krystalové a molekulové struktury látek a IR spektrometr. Jak již bylo uvedeno v minulém čísle Žurnálu UP, instalace NMR spektrometru proběhne do konce března 2002.

Na závěr tlumočím poděkování RNDr. D. Krausové všem, kteří se spolupodíleli na dobudování přístrojového centra CITT – tajemnici PíF UP Ing. Z. Pugnerové, vedoucímu Správy budov PíF UP Ing. V. Grohmannovi, panu Sedláčkovi, vedoucímu provozně-technického odboru RUP Ing. V. Grenovi a M. Sigmundovi z oddělení realizace výstavby RUP.

Připravila

V. Mazochová

Poznámka

Něco českého navíc

Víkendové Lidové noviny ze soboty 26. 1. přinesly ve své příloze o vědě úvahu na téma okolností a podmínek komplikujících svobodné vědecké bádání. Diskutována byla například otázka nezávislosti výzkumu na zdrojích, ze kterých je výzkum financován (což je poněkud naivní, protože i ve výzkumu platí zcela samozřejmé zásady, že čím chleba se žývá, toho píšeš se pěje), otázka kontroly výzkumu ze strany veřejnosti cestou zveřejňování vědeckých výsledků (v tomto ohledu je navitá novinová úvaha dána přehlednutím faktu, že v případě tvrdé vědy samozřejmě žádná laická kontrola nemůže být účinná, což platí samozřejmě také o názorech a hodnoceních žurnalistických). Svérazným jevem je systematické ovlivňování a vytváření názoru veřejnosti na ryze odborný fenomén masírováním přes televizní obrazovku, případně stránky novin, a následným vědeckým měřením veřejného mínění cestou sociologických průzkumů. Je přítom úplně jedno, jedná-li se o jadernou energetiku, nebo genetické inženýrství. Podobné masově dnes praktikované postupy jsou matením občanů, kteří si svůj brainwashing navíc sami financují licenčními televizními poplatky a kupováním novin potiskovanými povrchními výtvary nedovzdělaných novinářů.

Nezávislost je klíčovým konceptem nejen ve výzkumu, konceptem, který se realizuje jenom ve větší nebo menší míře. Věda nemůže být nezávislá na finančních zdrojích, stejně jako nikdy neexistovala, neexistuje a nikdy existovat nebude žádný nezávislý soud nebo nezávislá parlamentní vyšetřovací komise. Už proto, že se nikdo ani nenamáhá položit si otázku: Nezávislost na čem? Na posledním usnesení politické partaje? Na vyšší nabitěné úplatku? Na nezveřejnění hířichu toho, o jehož nezávislosti jde?

Věda je závislá, dnes více než kdykoli jindy. Podstatné je, aby byla závislá na rozumném.

Věda a výzkum jsou produkty lidského usilování, takže je samozřejmé, že nic lidského jim není cizí. Chorobná tíživost badatele, to jest tíživost, která se neohlíží na elementární zásady koleativity a etiky výzkumné činnosti, ale také závisť, na jejíž projevy narážejí ti, kterým se díky talentu a plii podařilo, negramotnost politiků, kteří se nestydí své pochybné produkty oceňovat mnohonásobně výš než objevy a vynálezy jaderných fyziků, molekulárních biologů a kardiologů. I ve výzkumu se občas podvádí; dějiny lidské civilizace znají řadu příkladů. Podstatné však je, že na rozdíl od jiných oblastí lidské činnosti věda má mechanismy, kterými dokáže své chyby detekovat a odstraňovat. Takovým zásadním autorečným mechanismem je statistická kontrola opakovaným přezkoušováním hypotéz už dříve potvrzených. To je pilíř vědy – nikoli znalost absolutních pravd, ale způsob, jak krok za krokem upevňovat a posilovat věrohodnost jednou získaných poznatků, případně jak rozpoznat jejich pochybení a korigovat podmíněnost jejich platnosti. Lidské poznání je totiž vždycky podmíněné; absolutnost svých pravd si nárokují spíše politici a lidé jinak negramotní.

O jednom podobném, dost výrazně českém důsledku fenoménu závisť existujícím v akademickém světě se pod označením demotivace zmiňuje v č.16 redaktorka ŽUP V. Mazochová. Jde o snahu, možná podvědomě v českém prostředí pěstovanou, přistříhovat jedincům křídélka k průměrnosti. Jinakost nebývá oblíbená. Člověk, který chce zůstat oblíbeným, by si měl umět dostatečně často postěžovat na nepřízeň osudu; taková řeč uchu bližního zalahodí. V prostředí výzkumu je taková atmosféra zničující; ve vědě totiž je demokracie nesmyslem, tam má své účelem zdůvodněné místo totalita rozumu.

Poněkud se rozčilil

S. Komenda

NA AKTUÁLNÍ TÉMA

Hodnocení kvality

Materiál s tímto názvem předložila prorektorka UP pro zahraniční záležitosti **doc. L. Hornová** na zasedání Kolegia rektorky UP 16. 1. 2002 (viz Žurnál UP č. 16); rozhovor na stejné téma poskytla i Žurnálu UP:

Je snadné zjistit, zda systém vzdělávání, výzkumu a dalších činností vysoké školy je kvalitní?

Naopak, je to velmi složité, proto jsem také uvedla své návrhy na způsob hodnocení kvality citátem, který odpovídá na otázku co je kvalita (Tom Vroeijenstijn): „Hledat definici je ztráta času. Je to jako s krásou. Záleží na tom, kdo ji pozoruje a hodnotí.“

Je tedy vůbec nutné zabývat se zkoumáním kvality na naší či jiné vysoké škole?

Ano, domnívám se, že je to nezbytné, chceme-li si udržet prestižní postavení mezi univerzitami domácími, ale hlavně zahraničními, kde hodnocení kvality věnují mimořádnou pozornost. Na mnoha univerzitách jsou vyčleněny celé týmy pracovníků, které se zabývají sbíráním a vyhodnocováním relevantních údajů. Každoročně se pořádá několik mezinárodních konferencí, kde se diskutuje o tom, jak zjistit, ale hlavně jak zlepšit kvalitu vysokoškolského vzdělávání ve všech jeho aspektech.

Vždy by se mělo kombinovat hodnocení vnitřní a vnější. Vnější hodnocení je v České republice částečně uskutečňováno akreditací studijních programů, ale kromě toho myslím neexistuje úřad, který by hodnotil všechny vysoké školy podle jejich celkové výkonu (výzkum, grantová a publikační činnost, studium, zahraniční aktivity, úspěšnost absolventů na trhu práce apod.). V mnoha západních zemích tomu tak je a pak je sestaveno pořadí jednotlivých univerzit podle jejich celkové kvality (což se někde také odrazí v přidělování financí).

Další velmi běžnou součástí vnějšího hodnocení je tzv. „peer evaluation“, což je termín velmi známý pro hodnocení partnery, kteří se zabývají stejnou činností (ale věřím, že se využívá i dalšího významu slova „peer“ – podívat se na něco důkladně a zvidavě). Univerzity nejen srovnávají syblasy svých studijních programů s partnerskými školami doma i v zahraničí, ale zvou si odborníky z jiných vysokých škol k aktivní participaci na hodnocení výkonů svých studentů, a to nejen v závěru studia, ale i v jeho průběhu, aby zjistili, zda domácí hodnocení testů/zkoušek se jeví také „přespolním“ adekvátní.

Další důležitou složkou vnějšího hodnocení je úspěšnost absolventů dané vysoké školy na trhu práce – tedy hodnocení zaměstnavatelů, eventuálně hodnocení úrovně studentů při zahraničních stážích.

Znamená to, že by se univerzity měly přizpůsobovat ve svých studijních programech a výzkumu požadavkům trhu?

Jistěže je možno uvažovat při výběru nových studijních programů o takovém jejich zaměření, které by studentům usnadnilo najít snadno uplatnění v širším či užším regionu, ale je zároveň velmi potěšitelné, že se začíná znovu podtrhovat role univerzity jako instituce, která především rozvíjí schopnost kreativního myšlení, efektivního zpracovávání informací a jejich využívání pro samostatnou práci bez ohledu na konkrétní obor, to vše – pokud možno – umocněno zahraniční zkušeností absolventa. Novinkou také je, že se univerzity snaží (v souladu s výše uvedenými trendy) vybavit studenty škálou nejrůznějších dovedností, které zvýší jejich uplatnitelnost na trhu práce. Takže i absolventi výsoce „akademických“ oborů, jako jsou třeba klasická filologie či filozofie, se mohou stát žádanými pracovníky mezinárodních firem, protože jejich precizní myšlení je doplněno „certifikátem dovedností“, které si během studia byli schopni vytvořit participací na seminářích či přednáškách praktičtějších oborů jako marketing atd. Myslím si, že jsou to trendy hodně následované. Široký osobnostní rozvoj studentů si většina univerzit klade za svou prioritu, což je samozřejmě podmíněno kvalitou studijních programů na fakultách, informačními zdroji a dobrou komunikací s pedagogy.

Je možno s potěšením konstatovat, že studenti UP, kteří strávili určitou část svého studijního programu v zahraničí – v Evropě i USA (program Erasmus nebo Merrill), se v naprosté většině zařadili do horních procent v hodnocení úspěšnosti i v konkurenci se studenty domácími.

Ve kterých oblastech činnosti UP by se všichni měli zamýšlet nad tím, jak zvýšit kvalitu? Nebo je všechno v pořádku?

Samozřejmě, že je ještě hodně toho, co se dá zlepšit. O mnohých věcech všichni víme, ale když se na všechny funkce univerzity (fakulty, ústavu, katedry) velmi objektivně a kriticky podíváme, pak určitě najdeme ještě další. A to je přesně to, čemu se říká vnitřní evaluace, která může být pracná, časově náročná, nepřijemná – ale měla by posunout naši práci dopředu kvalitativně. Členům Kolegia rektorky UP jsem předložila několik návrhů, které bych si dovolila ještě jednou stručně komentovat. Mnohé z nich byly už ostatně zmíněny výše.

Pokud jde o studijní programy, doporučovala jsem zamyslet se nad:

a) Strukturou jejich syblabů. Pokud je možno vytvořit systém trojstupňový – bakalář, magister, doktor, proč to nezkusit? Je to pracné, všichni víme, že nejde jen o rozdělení studijních programů, ale jejich kompletní přepracování tak, aby každý dosažený stupeň měl svůj ucelený výstup použitelný jak pro jistý typ zaměstnání, tak jako předstupeň dalšího studia. Proč ale neumožnit studentům, aby setrvali ve studijním programu podle svých budoucích plánů anebo také nepokračovali v dalším stupni na univerzitě jiné – domácí i zahraniční? Takto bych viděla zvyšování konkurence mezi univerzitami – tedy zvyšování kvality.

b) Způsobem výuky (poměr přednášek, seminářů, cvičení), úspěšností studijního programu (zájem o daný obor, výstupní úroveň vědomostí a dovedností, uplatnitelnost na trhu práce), výzkumným „zázemím“ oboru, dosažitelností odborné literatury pro výuku, samostatnou práci studentů, externím hodnocením programu odborníky z jiných univerzit domácích i zahraničních (rozdávěla jsem již dříve).

c) Mezinárodní akreditaci celého programu (nebo alespoň jeho ucelených částí). Tím se dostáváme ke stále diskutovanému problému: počtu studijních programů v cizích jazycích, do kterých mohou vstupovat zahraniční studenti – v rámci mezinárodní mobility studentů (především v programu Erasmus), ale také jako studenti platící – jednotlivci nebo celé skupiny. Není opravdu přehnané, že dotazy studentů ze zahraničí o možnostech studia na UP přicházejí takřka denně.

d) Otázkou cizojazyčné kompetence studentů. Obávám se, že jeden cizí jazyk u absolventů dobré univerzity brzy nebude stačit. Mnohé fakulty UP už vyžadují (nabízejí) dva a studenti, kteří mají opravdový zájem o studium v zahraničí (což vidíme v přihláškách do Merrillova programu nebo Fulbrightových stipendií), nezřídka zvládli i více jazyků.

Hlas studentů již při hodnocení kvality není nutný?

Samozřejmě, že ano, ale je třeba shromáždit údaje takovým způsobem, aby jejich názory skutečně přispěly ke zlepšování úrovně studijních programů, informačních zdrojů, komunikace s pedagogy atd., a nestaly se spíše jablkem sváru nebo kusem papíru, který nemá velkou váhu. Podle mého názoru je třeba vypracovat dotazníky přímo na katedrách (fakultách) – podle toho, co bude přínosné se od studentů dozvědět – a s jejich výsledky zacházet velmi uvážlivě a s maximálním taktem. Nejdůležitější je pak následná diskuse se studenty, kde je nutno vysvětlit také stanoviska druhé strany a sdělit jim jakým způsobem byly jejich názory analyzovány a využity ke zlepšení práce dané katedry (fakulty). Jinak je to zbytečná akce, která otráví obě strany a nic kladného nepřinese. Přitom máme již řadu studentů s delší zahraniční praxí, kteří by mohli vnést do diskuse zajímavé nápady

A co kritizovaný věkový průměr univerzitních pracovníků?

Všichni známe důvody, proč není jednoduché tento problém řešit, a nelze doufat, že finanční zdroje univerzity dovolí fakultám „přilákat“ mladé, nadějně pracovníky vysokými platy. Jediné řešení by snad mohly fakulty hledat ve zlepšování podmínek pro kvalifikační růst svých pracovníků (event. těch, kdo jsou ochotni na univerzitu začít pracovat).

Proto se domnívám, že je třeba zvážit, zda pracovníci, kteří intenzivně pracují na zvýšení své kvalifikace mají: a) nižší pedagogický úvazek; b) menší vytíženost v ostatních povinnostech na katedře/fakultě; c) alespoň „stimulující“ platové podmínky.

Jsou ještě další oblasti činnosti univerzity, které byste doporučovala podrobit vnitřní evaluaci?

Myslím, že od samého začátku jsem zdůrazňovala, že je třeba podrobit objektivní kritice všechno, co souvisí s činností univerzity, jen jsem se nám to děle zastavila u některých bodů. Považuji však za samozřejmé, že všechny fakulty (katedry, ústavy) hodnotí svou výzkumnou, publikační a grantovou činnost, zvyšují se nad kvalitou a rozsahem svých mezinárodních aktivit, hledají další možné finanční zdroje ve spolupráci s regionem apod. Je ale myslím nutné zamyslet se také nad spoluprací uvnitř univerzity, aby ten obrovský potenciál myšlenkový a informační nebyl omezen jen na malý okruh příjemců, ale byl otevřen co nejšířšímu publiku, a tím se také rozrostl a zkvalitnil.

Je třeba také hodnotit úroveň managementu – opět od jednotek nejmenších až k centrálnímu vedení – a snažit se prosadit jednotnost a průhlednost ve strategii řízení a rozvoje UP. Pokud se nám to vše alespoň trochu povede, věřím, že upřesnění dlouhodobého záměru fakult i celé univerzity (což nás zanedlouho čeká) jednoznačně ukáže, jakým způsobem a kam chceme posunout naši alma mater kvalitativně dopředu.

-red-

Užitečné webové stránky o hodnocení kvality:
www.qaa.ac.uk, www.warwick.ac.uk/info/quality,
www.qaa.ac.uk/public.htm

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

No news – bad news... (psáno před 11. 9. 2001)

Americká televize: pohodový, radostný blivajz. Vyprávějí se anekdoty, předávají ceny a výhry, všichni se navzájem vychvalují. Moderátoři se permanentně usmívají. Jestliže hovoří o válce v Perském zálivu a hrozbě nukleární katastrofy, také se usmívají. Všechno je přetvořeno na snadno stravitelnou, nízkokalorickou patlaninu, na neškodné placebo. Historie tu nemá ani spáry, ani okovy, netrpí vzteklinou, nemá ruce namočené v krvi. To neustálé, bleskové, obluzující přeskakování z tématu na téma, kdy zpráva o narození mláděte panthera v kalifornské zoologické zahradě následuje po krátké relaci o pohřbu tří Američanů zavražděných v Karací a pak se najednou objevuje tabulka s výsledky posledního kola basketbalové ligy v Arizoně, tohle všechno, ten tryskový neurotický míšmaš, ten zmatek, chaos, honba za obrázky, ta barevná, karnevalová směsice znaků, slov a světél má sloužit přesně tomu, co je cílem a smyslem karnevalu – že to, co vidíme, to jsou jen masky, reálný i nereálný svět, ale v každém případě takový svět, jenž nás neohrožuje, jenž je místem na hraní i předstírání, v němž se sacrum a profanum v nepřetržitém víru zaměňují svými rolami, symboly a místem.

(Ryszard Kapuściński: Lapidarium IV, Warszawa 2000)

Přel. -if-

Z HISTORIE OLOMOUCKÉ UNIVERZITY**O budování Starého jezuitského konviktu v Olomouci**

Výstavba olomouckého jezuitského konviktu byla jedním z místních projevů rozmachu Tovaryšstva Ježíšova během 17. století, a to nejen v českých zemích. Už roku 1640 získali olomoučtí jezuité od města Olomouce tři městské domy v Noziřské (dnes Denisově) ulici a dva pusté domy u Nové věže, neboť uvažovali o rozšíření budovy koleje TJ, škol a konviktu, vzniklé renesanční přestavbou objektu někdejšího františkánského kláštera. Ale teprve 20. května 1660 uzavřeli regent konviktu P. Václav Schwertfeger a rektor koleje a akademie TJ P. Šimon Schürer (nar. r. 1614 v Sokolově, zemř. r. 1677 v Praze) za přítomnosti císařských komisářů – přísedících zemského soudu Jana Jakardovského ze Sudic, Václava Bernarda Bartodějského z Bartoděj a Jana Ferdinanda Wiesnera z Wiesengrundu smlouvu s magistrátem města Olomouce o převedení dvanácti měšťtí v celkové délce 47 sáhů, a to v ulici Konviktní (horní části dnešní ulice Univerzitní) ke Glockovu domu, do držby olomoucké koleje Tovaryšstva Ježíšova za účelem výstavby nového konviktu. Byl to výsledek jednání se čtyřmi soukromými vlastníky těchto měšťtí a s městem Olomoucí, jemuž náleželo osm dalších měšťtí (nejspíše pustých). Jeden obydlený dům a jeden pustý dům náležely jistému Melchiorovi Pozzimu, jemuž nebylo proti mysli tyto dva domy jezuitům přenechat. Jistý Hans Frank prodal svůj obydlený dům jezuitům 3. května 1660 za 630 zlatých rýnských, ale nabyvatelé museli zavit dům platebního závazku vůči špitálu sv. Ondřeje, a to – jak dokládá kvitance vystavená správcem špitálu Kryštofem Stampou – za sumu 302 tolarů jednou provždy. Další obydlený dům, zatížený dluhy ve výši 910 tolarů, vlastníci dědicově po zemřelém truhláři Jiřím Huchkovi; jezuitům se podařilo tento dluh od věřitelů odkoupit za 510 tolarů a Huchkovi dědicově souhlasili 3. května 1660 s prodejem domu koleji za 232 tolarů. Olomoucká obec však odprodeji zbývajících osmi měšťtí ze svého vlastnictví nebyla nijak nakloněna, poněvadž domy a stavební místa ve vlastnictví církve byly osvobozeny od povinností vůči městu, zejména od stavební mužských obyvatel domu do služby v městské stráž a od ubytování vojáků. Také farář kostela Matky boží na Předhradí* Ondřej Schwarz si stěžoval, že bude citelně krácen o stólu (poplatky za církevní úkony, zejména křtiny, oddávky a pohřby) vinou prodeje tolika domů v rámci jeho farnosti jezuitům. Výše zmíněná komise, zasedající z příkazu císaře Leopolda I. od 7. dubna 1660, přiměla nakonec město Olomouc, aby postoupilo oněch osm měšťtí jezuitské koleji za 3020 zlatých rýnských; městské lozunky (daně) z těchto měšťtí ve výši 32 zlatých rýnských 40 krejcarů ročně, uhradila koleji jednou provždy sumou 653 zlatých 20 krejcarů a vzdala se do budoucna s nimi souvisejícího práva várečného, vinného šenku a skladu kupeckého zboží. Do vleklého sporu mezi farářem Schwarzem a jezuitskou kolejí vstoupil nakonec nový olomoucký biskup Karel II. hrabě z Lichtenštejna (1664–1695); 23. listopadu 1665 jezuité jednou provždy nahradili farnosti u Matky boží na Předhradí úbytek stóly částkou 150 zlatých rýnských.

Všech dvanáct stavebních parcel bylo sice zbaveno jakýchkoli plateb a jiných závazků, jenže dosahovaly až k městské hradbě. Jezuité proto museli magistrátu přislíbit, že tyto parcely využijí výhradně ke stavbě konviktu, že branku v palisádovém plotě nebudou uzavírat a mezi hradbou a zdí konviktní budovy ponechají cestu v šíři povozu, že jeden z klíčů od uzavřené Konviktní uličky bude uložen na radnici a konečně že stavební práce nijak nepoškodí městskou hradbu ani příkop a neznemožní k nim přístup. Když císař Leopold I. kupní smlouvu ze 27. července 1660 potvrdil, složil Tovaryšstvo Ježíšovo určenou sumu a stavba mohla být podle vypracovaných plánů započata.

V té souvislosti je třeba odpovědět na otázku, kdo projektoval zahajovanou jezuitskou stavbu, nazývanou dnes Starý konvikt. S velkou pravděpodobností lze autorství tohoto projektu přičíst Petru Schüllerovi (asi 1620–1690), jehož jméno je uvedeno na plánech

několika nerealizovaných staveb dochovaných ve fondu olomouckých jezuitů uloženém v Moravském zemském archivu v Brně. Prvně je tento stavitel zmíněn roku 1651 v souvislosti se stavbou kaple sv. Antonína v Glogówku ve Slezsku, následujícího roku je sice uváděn jako cechovní mistr v Olomouci, ale daleko více byl činný ve Slezsku. Před rokem 1660 se Schüller podílel na přestavbě presbytáře katedrály sv. Václava v Olomouci a v roce 1665 se vedle zednického mistra Melchiora Thonecka (v Olomouci doloženého mezi lety 1660–1685) účastnil realizace přestavby olomoucké biskupské rezidence podle plánů císařského inženýra a architekta Filipa Alberta Lucheseho (1606–1666), kterou zahájil výše zmíněný olomoucký biskup Karel hrabě z Lichtenštejna vzápětí po svém zvolení a jež byla ukončena kolem roku 1685 pod

Nová věž či Nová brána oddělovala v ulici Noziřské (dnes Denisově) olomoucké Předhradí od vlastního města, její existence je doložena již ve 14. století. Dne 23. dubna 1673 zapálil její střechu blesk, tato událost se stala námětem obrazové výzdoby univerzitní teze pořízené k bakalareátu z filozofie, o němž se v červnu 1676 na olomouckém vysokém učení ucházel Matyáš Schmidt z Brna. Roku 1786 byla Nová věž na základě příkazu císaře Josefa II. demolována. (Na obrázku výřez z mědirytiny zdobící dotýčnou tezi.)

dohledem architektů Carpofora Tencally a Giovannio Pietra Tencally (1629–1702), nástupce F. A. Lucheseho na císařských dvorech. Roku 1668 dokončil Schüller přestavbu radnice v Uničově, v roce 1673 stavěl filiální kostel sv. Jakuba a Františka Xaverského ve vsi Rokytnici u Přerova, jež náležela k domíně olomouckých jezuitů. Dispozici raně barokního Starého konviktu – trojkřídlé budovy o půdorysu ve tvaru písmena E – i řešení jeho průčelí s vysokým masivním pilastrovým řádem Schüller uplatnil ještě při stavbě jezuitské koleje v Nise (1669–1686). Starý konvikt v Olomouci se pokládá za nejvýznamnější Schüllerovu stavbu, při níž stavitel, setrvávající sice podle použitých kleneb a koncepce objektu ještě u slohových principů pozdní renesance, projevil svou poučenost tvorbou císařského architekta Giovannio Pietra Tencally; na monumentálních individuálně provedených hlavících průčelních pilástrů je zřetelná účast severoitalských štukatérů, zasahujících v 17. století nezdědká do realizace staveb.

Po úpravách staveniště na jaře 1661 byly od jihu k severu vybudovány základy Starého konviktu v délce 52 sáhů a v červenci téhož roku vysvětil během velikých oslav olomoucký sufragán biskup a titulární biskup v Megaře Jan z Gobaru** základní kámen stavby; během oslav uvedli jezuité biblické drama *Tempus aedificantium* (Čas stavení) inspirované slovy verše 3.3 ze starozákonní *Knihy Ecclesiastes, totiž Kazatel*. K činnosti olomouckého jezuitského konviktu přispěl biskup Jan z Gobaru krátce před svou smrtí, když ve svém testamente zřídil nadaci ve výši 3000 zlatých pro dva duchovní alumnusy rodem z Nizozemska, kteří měli po svém vysvěcení poskytovat chovancům konviktu duchovní péči. Obdobnou nadaci

v olomouckém konviktu pro alumnusy z Uher založil ve své závěti z roku 1628 (závěť byla nalezena až v roce 1667) ostříhomský arcibiskup kardinál Petr Pázmany (1570–1637), závěť však napadli ostatní kardinálové dědici a soudní proces skončil v neprospěch olomouckých jezuitů.

Vrátme se ale ke stavbě Starého konviktu – ještě během roku 1661 bylo vybudováno přízemí konviktní budovy prefektářem (jidelnou) a k němu přiléhající kuchyní v severním (pravém) křídle, dokončeno bylo rovněž první poschodí (reprezentativně pojeďnané – tzv. „piano nobile“) a o dvě léta později byla dvouposchodová hlavní budova konviktu zastřešena. Výstavbě konviktu byl velmi nápomocen tehdejší královský rychtář v Olomouci Ferdinand Julius Zirckendorfer, někdejší alumnus nadace císaře Ferdinanda II., jenž stavební huti povolil lámat kámen potřebný ke stavbě v bezprostřední blízkosti olomouckých hradeb. Trvalo však ještě pět let, než se dne 24. června 1668 mohli do konviktu nastěhovat alumnus, neboť dokončení stavby zdržela rakousko-turecká válka, postihnuvší území Slovenska (1663–1664). V roce 1670 bylo postaveno druhé (střední) křídlo a v roce 1674 závěrečné severní (poněkud odlišněji koncipované) křídlo Starého konviktu; dlouhá chodba druhého poschodí tohoto traktu byla vyzdobena sádrovými bustami předchůdců a následovníků císaře Ferdinanda II., zakladatele ferdinandské nadace. Stojí za zmínku, že reprezentační prostory v přízemí a prvním patře průčelního křídla byly vybaveny suchými záchody s pozoruhodným odpadním a větracím systémem a že urození obyvatelé konviktu si krátili dlouhou chvíli vyvrýváním svých rodových erbů a nápisi na kamenné parapety oken prvního patra, obrácených do nádvoří. V závěru budování Starého konviktu byla se svolením magistrátu a velitele pevnosti z větší části snesena stará městská věž poblíž kaple Božího Těla a ze zbytku jejich zdí byl upraven altán.

V letech 1689–1690 byla v severním křídle Starého konviktu zřízena knihovna, studovna šlechtických studentů filozofie byla vybavena elegantním nábytkem včetně pohovek potažených zelenou látkou a oltářem sv. Františka Xaverského s olejovým obrazem světce, vlastní studovnu měli i mladší urození chovanci konviktu. Refektář v přízemí hlavní budovy byl opatřen novou dlažbou a vyzdoben obrazy zakladatelů nadací v pozlacených rámech, zatímco v kapli Božího Těla byl umístěn oltář sv. Wolfganga a zavěšeny hedvábné gobelíny. O tehdejší vzhled budov jezuitské koleje, kostela a zčásti i konviktu si lze učinit představu díky mědirytině zobrazující požár olomoucké Nové věže dne 23. dubna 1673 (viz obrázek) a plánu části městského opevnění s ideálním projektem Starého konviktu z doby po roce 1674 (viz reprodukci v předěšlém čísle Žurnálu UP). Raně barokní jezuitský konvikt v Olomouci tak mohl aspirovat na vzorový ústav Tovaryšstva Ježíšova a mohl být s oprávněnou pýchou ukazován významným návštěvníkům zdejší jezuitské koleje i města.

* *Kostel Panny Marie (též Matky boží) na Předhradí byl v roce 1785 odsvěcen, užíván nadále jako skladiště a roku 1839 demolován; stával v místech dnešní budovy Okresní knihovny na náměstí Republiky.*

** *Jan z Gobaru pocházel z Lutychu, v roce 1631 vstoupil jako papežský alumnus do vídeňské koleje TJ, v roce 1633 obdržel kněžské svěcení, roku 1659 se stal arcijáhnem a v roce 1663 sufragánem (podřízeným světitel biskupem) olomouckého biskupa arcivévody Karla Josefa; zemřel 11. března 1665. Titulární biskupství se nacházela na územích ovládaných islámem, jakým bylo tehdy i Řecko v područí Osmanské říše – město Megara leží ve středním Řecku na Korintské šíji.*

Doc. J. Fiala, CSC., FF UP

(Z připravované kolektivní publikace *Jezuitský konvikt v Olomouci*)

STUDENTSKÁ RUBRIKA

Finsko, třídění odpad a my (aneb Poznámka o recyklaci odpadu)

Mladý projekt *European citizenship*, který v České republice obstarává Paul Whittaker, přinesl první plody. Mezi všemi přínosy ze vzájemného poznávání mezi evropskými studenty bychom chtěli vyzvednout diskusi o třídění a recyklaci domovního odpadu. Tuto oblast zájmu si budoucí učitelé na finských základních školách se svými pedagožkami vybrali sami a inspirovali nás k dalším úvahám na téma recyklace u nás a jinde.

Návrat k idylickému stavu třídění a recyklace, kdy se nic třídít nemuselo a o recyklaci se postarala příroda sama, není možný. Různé kompostování a krmení zbytky se do města nehodí, rostliny přihnoujeme umělé a zvířata krmíme speciální potravou. Odpady po nás už nejsou tak idylické, jak je známe z archeologických vykopávek.

O odpady se nám stará řetězec firem, který je – jako kdysi příroda – navrácí do oběhu.

O recyklaci papíru a skla jsme měli představu, o plastech, kterých je nyní všude plno a o jejichž recyklaci panuje mnoho nelichotivých zpráv, jsme si chtěli rozšířit znalosti. Pozvali jsme si tedy na

Autorka originálně ztvárněného šperku s názvem *Variabilní šperk* (2001; ocel a umělá hmota) V. Selingerová, studentka Katedry výtvarné výchovy PdF UP a Vysoké školy výtvarných umění v Bratislavě, patří v současné době mezi nejtalentovanější posluchače ateliéru Kovošperk, který na PdF UP vede doc. P. Herynek.

-red-, foto archiv autorky

doporučení olomouckého Hnutí duha místní firmu MOSEV, která ze směsného plastu vyrábí mnohé. Za všechny jmenujeme geodetické označnické, které potkáme na procházkách krajinou, kde tyto bíločervené tyče nahradily dřívě používané žulové kvádříky. MOSEV vyrábí také zatravnující dlaždice, které opravdu zatravnují, protože na rozdíl od těch betonových za letních veder neodebírají rostoucí trávě potřebnou vlhkost. Vedení této malé firmy nás překvapilo kompletní účastí, jazykovými znalostmi a názorností výkladu pomocí CD-ROMy. Kdyby se tak jako ona firma snažili někteří vyučující prosadit mezi studenty svůj obor – bez reálné naděje, že se jim to nějak vyplatí – tak by to byl konec mnohým našim problémům. Jak MOSEV, tak univerzita dělají dobrou věc, která není vždy jen zlatým dolem.

Ve Finsku je třídění obvyklou věcí. Recyklační řetězec je dotován. Někdy se však, kvůli velkým vzdálenostem v dopravě ke zpracovatelským firmám, stane i to, že skončí na skládce! U nás tam končí většina odpadů, protože je komunální odpad netříděn. Současně je tu jen slabá státní iniciativa omezit produkci netříděného odpadu a zbytečných obalů, jako jsou PET láhve a hliníkové plechovky.

I v domovských zemích však existují zárné příklady recyklace. Firma MESIT v chráněných dílnách pro zdravotně postižené absolventy své školy zřídila komplexní linku na demontáž elektrospotřebičů. Umožňuje tak téměř 100% využitelnost všech materiálů (Fe, Cu, Al) z televizorů a ostatního elektrického odpadu. Tato firma je hvězda až příliš zářivá, další dva projekty jsou již menší. Na Slovensku papírenská firma TENTO odebírá od jednotlivých domácností papír a platí jim za to přímo ve svých výrobcích (toaletní papír a „vreckovky“). Firma Eco Metal Recycling v Rýmařově vykupuje hliníkovou směs (víčka od jogurtů, obaly od sýrů, termixů, vaničky od buchet, koláčů, alobal, hliníkové plechovky, vaničky od paštik, staré hliníkové nádobí a přístroje) za 5 Kč/kg. Pokud tedy někdo chce hliník třídít, ať ho donese na Hnutí duha, Dolní náměstí 38.

V konečné diskusi jsme se shodli, že bez dobrovolnické práce a ekologických firem se v Česku ani ve Finsku neobejdeme.

Z. Mazúrová, L. Nozar, FF UP

Bratislavské Študentské fórum

Na základě úspěšné spolupráce Pedagogické fakulty UP v Olomouci s Pedagogickou fakultou Univerzity Komenského v Bratislavě pozvala PaedDr. A. Wiegrová členy studentského vědeckého kroužku pod vedením doc. D. Holoušové na V. ročník semináře nazvaného *Študentské fórum*. Seminář se konal dne 13. 12. 2001 na bratislavské Pedagogické fakultě UK.

Program semináře byl rozdělen do dvou sekcí. V první sekci vystupovali studenti slovenských středních škol a v sekci druhé představovali své projekty studenti škol vysokých. Tematický okruh příspěvků nebyl blíže specifikován. Každý účastník prezentoval svůj příspěvek na téma, které je mu blízké a jemuž se již delší dobu věnuje.

Z Pedagogické fakulty UP na tomto semináři vystoupily studentky K. Mihálová, která přednesla příspěvek na téma *Evropská unie a děti mladšího školního věku*, a J. Juřicová, která hovořila o výskytu a frekvenci cizích slov a jejich srozumitelnosti v české slovní zásobě.

Seminář nazvaný *Študentské fórum* přispěl k navázání dalších kontaktů mezi vysokými školami a přinesl celou řadu podnětů pro další práci obou vysokých škol.

J. Juřicová a K. Mihálová, PdF UP

YDAVATELSTVÍ UP

Leďnová produkce

Cyrlometodějská fakulta

Studia Theologica 5 – *Teologický časopis Cyrilometodějské fakulty Univerzity Palackého a Teologické fakulty Jihočeské univerzity ve spolupráci s Teologickou fakultou Trnavské univerzity*. 82 s. Krumpolc, E. (uspořadatel): *Výběr z modliteb a posvátných textů různých náboženství*. 1. vyd., 80 s. Černošková, V.: *Novozákonní řečtina*. 1. vyd., 80 s.

Filozofická fakulta

Bauerová, H.: *Texty ke studiu staroslověnštiny se slovníčkem*. 4. vyd., 120 s. Fialová-Fürstová, I. (editor): *Deutschböhmsche Literatur*. 1. vyd., 368 s. Rodríguez, F. C.: *Introducción a la lexicografía española*. 1. vyd., 132 s. Jurková, Z. a kol.: *Kapitoly z evropské hudby*. 2., upravené vyd., 108 s. Koucká, I., Papajík, D. (uspořadatelé): *Politický katolicismus v nástupnických státech rakousko-uherské monarchie v letech 1918–1938*. 1. vyd., 248 s.

Pedagogická fakulta

Poláková, J.: *Literární texty III*. 110 s. (dotisk) Kalhous, Z., Obst, O.: *Školní didaktika*. 180 s. (dotisk)

Právnícká fakulta

Vykopalová, H.: *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. 1. vyd., 156 s.

Přírodovědecká fakulta

Rolčík, J.: *Bulletin České společnosti experimentální biologie rostlin*. 1. vyd., 28 s.

Středisko distančního vzdělávání

Znebejánec, F.: *Sociologie politiky*. 1. vyd., 48 s. Cimbáliková, L.: *Základy managementu*. 1. vyd., 88 s. Dekastellová, L.: *Rízení jakosti*. 1. vyd., 52 s. Bartoňková, H., Šimek, D.: *Andragogika*. 1. vyd., 68 s. Musilová, A.: *Sociální práce s rodinou*. 1. vyd., 36 s. Petřková, A.: *Rukověť k učebnímu textu J. Čížkové a kolektivu „Přehled vývojové psychologie“*. 1. vyd., 32 s.

Vydavatelství UP

Jakoubková, A.: *Ostrov ve znamení tygra a draka*. 1. vyd., 104 s.

-kop-

Fejeton

Něco o mladých mužích

„Nikdy se nevrátí pohádka mládí,“ zpívá se teskně a táhle v té známé písničce. Ze se mládí skutečně asi nevrátí, když už se jednou rozhodne odejít, to tuším a nemusím být k tomu dvakrát starý. O mládí jako pohádce také netřeba pochybovat – v definici pohádky jako žánru lidové slovesnosti totiž mimo jiné stojí, že pohádka „podává objektivní realitu jako nadpřirozenou s naivní samozřejmostí, jako by vše bylo skutečné“. Jistě, čím je člověk mladší, tím nadpřirozenější a také krásnější se mu jeví okolní svět. Avšak mládí, ostatně jako každá pohádka, má i své bubáky – mezi ty patří kromě vši dětské a různých druhů akné také oslovení „mladý muži“.

Je to věc trochu zvláštní – mladých mužů je na světě jako koryšů na dně mořském, drtivá většina z nich si na svém „mladomužství“ právem zakládá a přesto, když někdo jejich stav pojmenuje, nezní to právě obdivně. Osloví-li mne „mladý muži“ průvodčí ve vlaku, slyším v tom jakési podezření, že nemám jízdenku, nebo že se chystám co chvíli pro své pobavení zatáhnout za záchrannou brzdu, anebo že se chci z uličnickví zamknout v kupé, za což je mimochodem pokuta třicet korun českých.

Oslovení „mladý muži“ zní podezřívavě a taky trochu povyšně – už proto, že se mluví adresáta výpovědi neobtěžuje klasifikovat např. na principu stavovském („mladý pane“), ale zůstává jen u prosté klasifikace podle pohlaví („muži“). Posledně jmeno-

vaným způsobem třídíme hlavně zvířata – chovatelé drobného zvířectva vědí, že při plemenitbě je třeba důsledně přihlížet k faktu, je-li zvíře samec, nebo samice.

Negativní příznak titulování „mladý muži“ cítíme i z dobře postřehnutelné ucelenosti této výpovědi: „Nechte si ty poznámky, mladý muži!“ – Už už vidíte tu podezřívavou dámu zralého věku, která má pocit, že si nepřijemně vyčouhlý mladý muž činí pod fousy nějaké poznámky, byv napomenut, aby nehlučel v přeplněném autobuse. A je ta dáma v právu, protože mládí mnohých mužů je poznámkami přímo nabito, zejména po dobu užívání žákovských knížek.

Oslovení „mladý muži“ je o to zvláštnější, že k němu neexistuje ženský protějšek. Stěží bychom někdy slyšeli, jak někdo podezřívá dívku či slečnu skrze titul „mladá žena“. Je to proto, že dívky a slečny si činí méně poznámek (pod fousy?), méně tahají za záchrannou brzdu a méně hlučí v autobuse? Nebo tkví příčina v tom, že jsou karatelé v případě mladých žen více cudní a nepojmenovávají přímo jejich biologické zařazení? Asi je to tak i onak. Každopádně bych chtěl případné uživatele oslovení „mladý muži“ varovat, aby skotačícím mladíkům příliš nepodstrkovali to, že nejsou „páni“, ale jen pouzí „muži“. Mládí je vznětlivé a „každý správný muž – má u sebe nůž“.

O. Bláha

Diskuse, názory, ohlasy**K dialogu mezi vědou a náboženstvím – rozhovor třinácti vědců na téma „Věra a rozum“**

Po mezinárodní konferenci pod názvem „Věda a náboženství 2000: Od konfliktu k dialogu“ (Žurnál UP, 27. 10. 2000, s. 4) se v Žurnále UP objevilo pět příspěvků na toto téma, které pak ještě krátce pokračovaly na jeho webovské stránce v rubrice Aktuality. Aby se tato diskuse znovu oživila, k tomu je zaměřen tento příspěvek. Jde o moderovaný rozhovor s 13 badateli na téma vztahů mezi vědou a vírou, jenž je opět umístěn v Aktualitách webovské stránky Žurnálu UP, na adrese <http://www.upol.cz/UP/Aktualit/virarozum/virarozum.htm>.

Rozhovor se dotýká mnoha oblastí tohoto dialogu a zachycuje pestrou názorovou rozdílnost jejich účastníků. Je zřejmé, jak je obtížné pro širší, komplexitu a množství pohledů, i z důvodů metodologických, takový dialog vést a kultivovat. Protože interdisciplinarity v této oblasti byla u nás ještě nedávno tabu, snad bude vhodné se k tomuto tématu v Žurnálu UP čas od času vracet. Vždyť 40 let komunistické ideologie zcela jistě zanechalo v myšlení středních a starších generací silné antireligiózní citění, jak např. uvedly Lidové noviny (16. 1. 1999), kde mnozí absolventi tehdejší Večerní univerzity marxismu-leninismu vědomosti tam získané hodnotí pozitivně a jako pomoc pro svou životní orientaci. A pokud jde o kulturu dialogu, i tam se musíme ještě učit, jak názorem demonstrovat zase program se studenty (Na hraně, Čt 1, 4. 1. 1999).

Rozhovor 13 badatelů (filozofky, lékaře, přírodovědci a teologů) ilustruje jejich percepce vztahů vědy a náboženství. Jde o mírně upravený a doplněný překlad, který byl původně pořízen jako videozáznam a jehož účastníci byli uváděni do rozhovoru v hraničních oblastech mezi vědou a náboženstvím moderátorkou programu, Australankou Margaretou Wertheimovou. Rozhovor se účastní nejen prominentní osobnosti, které dialog vědy a náboženství dnes rozvíjejí, ale i ti z vědeckého světa, kteří ho považují za ztrátu času a vyslovují se k němu velmi kriticky (Richard Dawkins, Steven Weinberg, Stephen Hawking).

Rozhovor se okrajově dotýká kosmologie, genetiky, fyziky, ekologie a jejich souvislostí s náboženstvím. Z monoteizmů je v něm zastoupeno křesťanství (a jen okrajově židovství – Weinberg), kde tento dialog započal a kde se doposud převážně rozvíjí. Skupina nábožensky věřících badatelů u náboženství a jejich teologiích průběžně se seznamovat se vším novým, co věda přináší, a jen tak obohatit své výpovědi o Bohu a oprostít se od násosů chyb a pověr. To platí jak pro křesťanství, tak pro židovství a islám. Navíc křesťanství se pomocí dialogu může pokoušet reformulovat i své výpovědi o víře, které byly sestaveny ještě v statickém ptolemaiovském systému, ve světě před objevem evoluce, který dnes už neexistuje. Tak bude možné vytvářet novou Tradici a napomáhat nástupu sjednocujícího paradigmatu v našem globálnějším chápání člověka a všeho, co je.

Jako další důvod, proč je dnes tento dialog nutný, vidím v nárůstu fundamentalismů vymozujících se z různých náboženských systémů. Každý z nás si to uvědomil loni 11. září, kdy jeden jeho klon ukázal svou tvář a schopnost ničít. Ideologové náboženských fundamentalismů dnes nikde neberou vědu jako partnera ke společnému hledání pravdy, ale její aplikaci, techniku, používají spíše k destrukci svobody a demokracie.

Snad se dá říct, že každé náboženství, které se dnes obává nového a potlačuje v sobě svobodu badání i za cenu stochastických – chybných kroků (vždyť tak pracuje každá věda) a snaží se cenzurovat jeho výzkum brzdit, riskuje, že se stane irelevantním, protože nemá sílu oslovit, a lidé je buď opouštějí, nebo v něm setrvávají na periferii, v jakémsi vnějším exilu, a řeší si své životní problémy bez něj. Takové uzavřené náboženství se může stát nebezpečím pro

společnost, když se jí snaží (kde to jde, tak násilně) vtisknout svou tvář, ve které je možné rozeznat spíše rysy restaurátorství, zachovávaní statu quo, což nejsou charakteristiky života, ale spíše smrti. Rozhovor vědy s náboženstvím by proto měl mít za cíl učit se společně identifikovat nebezpečné ideologizace a odkrývat je v obou systémech. Tedy i ve vědeckém sekularismu nebo maximalistickém naturalismu, pokud mu připisují absolutní hodnotu, že je nebo bude schopen bez zbytku vysvětlit nehlubší otázky naší existence. Takový sebejistý monismus vědy se může zrovna tak stát nebezpečím jako každý jiný náboženský fundamentalismus, protože jeho systém nepřipouští volnost, je také uzavřený.

Protože je dnes v povědomí na akademické půdě i na veřejnosti osud Teologické fakulty UK v Praze, domnívám se, že je vhodné si zde připomenout jako protiváhu něco pozitivnějšího z nedávné naší historie, co se také týká teologické fakulty, ale jiného druhu, a co zároveň eminentně souvisí s probíraným tématem vztahů vědy a náboženství.

Pro osvětlení paměti: za totality existovala pro Čechy a Moravu jen jedna teologická fakulta v Litoměřicích, kde stál rafinovaně dohlížel na její výuku, takže její výzkum byl udržován na co nejnižší úrovni a jakékoliv inovace a pokusy o dialog potlačoval. Přesto i za tohoto duchovního temna vznikla na Moravě klandestinní, „létající“ teologická fakulta, která od začátku zabudovávala do svého systému interdisciplinarity ve výuce teologie, ba dá se říct, že na tomto principu byla založena. Fakulta vznikla v roce 1964 se sídlem v Brně-Čhřčicích, ale její semináře se konaly i na jiných místech republiky. Tuto teologickou fakultu založil a vedl Felix M. Davídek (1921–1988) po čtrnáctileté „průpravě“ v komunistických věznicích, kde tyto semináře začal rozvíjet a testovat. Bylo to ve vězení, kde Davídek k zavedení interdisciplinarity do výuky teologie dospěl. Stalo se to na základě jeho kontaktů s těmi nejlepšími lidmi z veřejného života, kultury, vědy a náboženství, které tehdy režim věznil. Davídek sám měl také interdisciplinární vzdělání, teologické, filozofické (Ph.D.) a neodkončené lékařské, krátce před svým zatčením studoval postgraduálně i na zdejší univerzitě.

Dialog mezi vědou a náboženstvím se od konce 60. let rozvíjel i na akademické půdě, převážně v anglosaském světě, ale jako samostatný předmět tam pronikal jen velmi sporadicky. Protože se začal vyučovat až od 90. let (na CMTF UP od roku 1998), myslím, že je důležité mnoholetý předstih v této oblasti na skryté teologické fakultě u nás doma dnes

zvlášť připomenout, právě tak jako jméno jejího charismatičtějšího zakladatele a učitele Davídka.

Na konci úvodu bych si ještě dovolil uvést několik otázek, které tomuto interdisciplinárnímu rozhovoru kladl papež Jan Pavel II. už v roce 1988, a upozornit na důležitost, kterou mu tehdy přikládal. „Osvětli nám evoluční perspektiva teologickou antropologií, význam člověka jako imago Dei, problém kristologie a dokonce vývoj samého učení víry? A jaké jsou eschatologické důsledky současné kosmologie, obzvláště ve světle nedohledné budoucnosti našeho vesmíru? Může si teologická metoda plodně přisvojit obsahy vědecké metodologie² a filozofie věd? Otázek tohoto druhu je nepřehledné množství, takže hledat na ně odpovědi bude vyžadovat intenzivní dialog se současnou vědou, kterého se nám zatím nedostává u těch, kteří pracují v teologickém výzkumu a výuce“³.

Pokud nábožensky věřící chce tuto výzvu následovat, má na co navázat. Tak např. evoluci zapracoval do teologie už před půl stoletím francouzský geniální myslitel, paleoantropolog a teolog Pierre Teilhard de Chardin, SJ (1981–1955)⁴ a tuto Teilhardovu syntézu zabudoval do studijního plánu skryté teologické fakulty na Moravě výše zmíněný Davídek. A tato fakulta za totality vykazovala výsledky.⁵ Oba, Teilhard i Davídek, důsledně hledali pravdu pomocí obou knih Zjevení, Písma i přírody. Komplexní cesta vědy a křesťanství už existuje. S některými, kteří po ní krácejí a dále ji rozvíjejí, nás seznámí jejich rozhovor.

Dr. F. Mikeš

¹ Podle údajů Českého statistického úřadu z července 2001, se za deset let ke katolické církvi přihlásilo o 1,3 miliony občanů méně.

² M. Hejtmanek, Metodologické principy přírodních věd, LF UP Olomouc, 1994, 76 s. Vhodný úvod do této problematiky, aplikovatelný i pro vztahy věda – víra.

³ R. J. Russell, W. Stoeger, SJ, G. V. Coyne, SJ, (edit.), „Pope's Letter to Rev. G. V. Coyne, SJ“ (1. 6. 1988), in: John Paul II on Science and Religion: Reflexions on the New View from Rome, Vatican Observatory a University of Notre Dame Press, Indiana, 1990, s. M11.

⁴ P. Teilhard de Chardin, Vesmír a lidstvo, Vyšehrad, Praha, 1990, 267 s.

⁵ F. Mikeš, „Biskup Felix Maria Davídek: Jeho multidisciplinární teologie a řád praxe“, in: L. Karfíková, A. Kříšťan, J. Kuře (edit.), Život se tvoří z přítomné chvíle: Česká katolická teologie po druhé světové válce, CDK, Brno, 1998, s. 81–102.

Na Rektorátě UP bude zřízena valutová pokladna

V první chvíli obyčejný člověk zajásá – hurá! Rektorát chce konečně ušetřit a zjednodušit fakultám práci! Už nebude třeba žádat o vypsání šeku a potom chodit pro různé valuty třeba několikrát týdně. Bude stačit zavolat do valutové pokladny a na určitý den si objednat příslušnou částku. To bude nádherná!

Je však možné, aby na naší univerzitě něco bylo tak jednoduché? První námitka skeptika – jak to, že zřízení valutové pokladny přišlo v až době, kdy většina zemí Evropy přešla na jednotnou měnu? Druhá námitka ještě většího skeptika – je důvodem zřízení valutové pokladny ušetřit práci fakultám, nebo zřídí nové místo na rektorátě UP?

Po přečtení návrhu Příkazu kvestora UP – Otevření a provoz valutové pokladny UP, se mé obavy potvrdily. Valutová pokladna, podle uvedeného návrhu, bude zajišťovat jen EURa a USD. A co ostatní měny?

Zaměstnanec bude muset podávat vyplněný cestovní příkaz i nadále na zahraniční oddělení své fakulty, ale nyní ve dvou vyhotoveních. Pracovník valutové pokladny má lhůtu 5 dní na vyřízení žádosti o vydání valut. Přesná citace z návrhu zní: „1. den referent uplatní u valutové pokladny UP, 2. den zaměstnanec valutové pokladny požádá banku, 3. – 4. den k manipulaci v bance, 5. den pokladník valutové pokladny vybere v bance a připraví k předání cestujícímu.“

Po ukončení cesty předloží zaměstnanec vyúčtování opět svému zahraničnímu oddělení. To předá zpracované doklady zaměstnanci valutové pokladny, který vyřídí vyrovnání cesty – doplatek, přeplatek. (Problémy s provozem valutové pokladny – jako třeba že bude uzavřena v době výplaty stipendií a mezd, že v době nemoci pracovníka se cesty nebudou vyúčtovávat a další – jsem zatím vynechala.)

Nyní zlatý hřeb – pracovník valutové pokladny bude vstupovat do účetnictví jednotlivých fakult, účtovat zahraniční cesty, ale nebude nést odpovědnost za správnost vyúčtování. Není to dost divné? Ani toto nikomu z fakult UP nevdí?

A jako obvykle se o návrhu žádná diskuse nekonala.

Návrh je datován 10. 1. 2002. Termín ke zřízení pokladny je k 1. 2. 2002. FF UP podala námítky proti zřízení valutové pokladny. Co ostatní fakulty UP?

Nic se neděje.

Vlastně děje. Příkaz kvestora o zřízení valutové pokladny sice ještě není schválen (alespoň se ještě na naší fakultě nedostal), valutová pokladna ještě není v provozu, ale už je přijat nový pracovník.

Brzy tedy budeme mít valutovou pokladnu – ať chceme, nebo ne.

Mgr. A. Hausknotzová, referentka VVZ FF UP

ZKUŠENOSTI ZE ZAHRANIČÍ

Na ruštinu jsem ještě nezapomněla... aneb Letní škola v Kyrgyzstánu

Těžko říct, co mě na tom oznámení o letní škole v Kyrgyzstánu zaujalo víc – že se jednoho dne ocitlo v mé mailové schránce zcela neočekávaně a navíc pouze v dnes už trochu exotické ruštině, že nabízel 14 dní dovoleného přemýšlení o zapláceném pojmu věda v sociálních vědách či že lektory mají být jistě pečlivě vybraní odborníci z amerických a kanadských univerzit. Ač může být bohubilé zabývat se i v chvílích letního volna tím, co nás zajímá takřkajíc z odborné stránky, nejvíc mě ale stejně přitahovalo místo konání letní školy, a to bájně jezero Issyk-Kul, po Titicaca druhé to největší a nejvyšší horské jezero na světě. Během takřka dvacetihodinového divokého letu, který jsem si za ten peníz hleděla já moc dobře užít, jsem to viděla černé na bílém: přednášky se přejíží, formální diskuse se zvládnou a pak už jen – neposkvrněná příroda (jaksi samozřejmě jsem před-

Návštěva u kyrgyzské šamanky a její rodiny v Cholpon-Ata na Issyk-Kulu

pokládala, že nás nezavezou na místo, kde sovětské námořnictvo dělalo tajné pokusy s torpédy) a rozlehlý Tan-Šan s Kyrgyzy, jurty, stády koní a v dále sedmitisícový Pik Pobedy. Horský drsnou kyrgyzskou realitu jsem si vůbec nepřipouštěla, což se mi vzápětí vymstilo: „Letní škola nebude na jezeře Issyk-Kul, zůstáváme tady, v Bishkeku,“ oznámili mi organizátoři školy s bezelstným úsměvem bezprostředně po přistání v hlavním městě. „Vítejte v Kyrgyzstánu.“

Tato nepatrná úprava programu v hodině dvanácté (jak jsem se později ze šeptandy dozvěděla, jeden z partnerů organizátorů, který měl co do činění s ubytováním, byl prý zastřelen) měla za následek to, že škola málem skončila dřív, než vůbec začala. Ostatní účastníci školy – dvacítká vysokoškolských pedagogů různého věku z Kazachstánu, Uzbekistánu, Tádžikistánu, Gruzie a někteří místní – totiž jevíli pramálo nadšení při představě, že budou dalších 14 dní uzavřeni v žhavém betonovém městě, byť v prvotřídním hotelu – a hrozili, že odjedou. Nakonec neodjel nikdo, vždyť to měli všechno zadarmo.

Na místní mentalitu, pořád ještě více ruskou než kyrgyzskou, jsem si zvykala od prvního dne. Netušila jsem, že když se řekne koupání v horách, znamená to hromadné rochtání v miniaturním bazénku jinak vyhlášených lázní Gorjačie ključ s minerální vodou kousek za Bishkekem či že pohostinnost a starost o hosty si organizátoři vykládají (přínejmenším zpočátku) jako takřka čtyřadvacetihodinový dozor nad našimi činy – ve skupině autobusem z hotelu na univerzitu (samozřejmě bylo nepřipustné, abychom byt i jeden půlden na přednáškách chyběli), z univerzity hromadně na oběd, hromadně nazpět, po skončení výuky hromadně do muzea a odtud zase hromadně do hotelu, v lepším případě bez autobusu. Pro větší efekt byl autobus vybaven neprůhlednými záclonkami na oknech, takže možnost poznávání města byla v prvních dnech opravdu dokonalá. Vymanění se z autobusové závislosti však přineslo další potřebu – naučit se nevsímat si méně či více kolosálních památníků ze sovětské éry, kterými je Bishkek dosud zahlcen – tu

se setřete se srpem a kladivem, tam vás vystraší heslo ve stylu „Bojovali jsme za komunismus“, Marx s Engelsem se ani moc neskrývají v jednom z největších parků města a všemu a všem vévodí monumentální socha Lenina vyzývající teď už jistě k ještě světlejším zitrkům. Kyrgyzstán je určitě nejtolerantnější ze středoaasijských republik, že by ale bylo nutno zas až tak? A že v aule – totiž v conference hall – americké univerzity, kde se naše výuka konala, v klidu visí obrovské malby Lenina, Marxe a Engelse včetně nápisů Kyrgyzská sovětská socialistická republika, nad tím jsem se pozastavovala snad jen já.

Pro Čechy má Bishkek zvláštní kouzlo – můžeme tu totiž obdivovat atrakce, kterými jsme se taky kdysi pyšnili. K předním patří park Julia Fučika, založený v letech 1935–1936 na místě jatek, při jehož budování aktivně pomáhali členové československého družstva Intergel'po, jak hlásá tabule v ruštině a kyrgyzštině při vstupu do parku. Podnik Intergel'po dosud existuje, stejně jako skomírající bazén a průlezký v parku, Čechy jsem však nenašla ani v jednom, ani v druhém.

Zatím to vypadá, že mě zaujalo vše možné, ale to, kvůli čemu jsem do Kyrgyzstánu měla přijet, je jaksi mimo dění – totiž vlastní letní škola. Skutečnost však předčila očekávání. Ukázalo se sice, že předpokládání zkušenosti profesori z USA a Kanady nějakými výjimečnými odbornými kvalitami neoplývají, přesto jsem však nemusela zájem o většinu z témat předstírat a při diskusi netrpělivě pokukovat po hodinkách. Myslím, že se pedagogovi zas až tak často nestává, aby se mohl vcítit do role studenta a vyzkoušet si to, co po něm chce, sám na vlastní kůži. A tak vždy na dopolední přednášky které tematicky sahaly od Galileova po postmoderní myšlení v sociálních vědách, navazoval odpolední seminář. Nepochybují o tom, že si ani naši lektori nedělali iluze, že během školy zvládneme dva tlusté svazky materiálů určených jako základ pro odpolední diskusi. Vůbec to ale nevedlo. I tak jsme se snažili, abychom dostali přidělenému zadání – to prakticky vždy spočívalo v práci ve skupinách a hledání argumentů pro to či ono tvrzení, které jsme pak měli obhájit před druhými. Jestli se tedy dá hovořit o úspěchu školy, pak se o ně zasloužilo hlavně metodické vedení. Navíc jsme důkladně probrali systémy výuky na středoasijských a amerických univerzitách, postěžovali si navzájem na finanční nouzi a porovnali naše sylaby, což byl také výstup letní školy – revize sylabu našeho předmětu se zakomponováním nové získaných poznatků.

Největší úspěch však na škole sklídily tři dny, které jsme prožili v pomyslné laboratoři kritického myšlení. Opravdu prožili, ani chvíli se nenudili a přitom se královsky bavili (přínejmenším se tak někteří tvářili). Možná tomu prospěla ruština, ve které byla cvičení vedena, což znamená, že odpadlo tlumočení z angličtiny do ruštiny jinak nutné pro vedení přednášek a seminářů, možná srdečnost a temperament našich školitelů. Možná taky ochota ctihodných paní doktorek a pánů docentů udělat ze sebe třeba trochu šaška a zapomenout na tradiční postupy a metody, ke kterým vybízejí učebnice pedagogiky. Pro mě bylo největším překvapením to, že ačkoliv byli mí kolegové ze střední Asie prakticky nedotčení angličtinou, kritické myšlení pro ně nebyl neznámý pojem. Vždyť který pedagog by nechtěl, aby jeho studenti nepřijímali žádnou „pravdu“ jako absolutní, aby chápali, že mohou existovat různé úhly pohledu, aby byli schopni obhájit své stanovisko a najít v řeči druhého smysl jeho slov. A tak jsme si to vše vyzkoušeli – tvoření otázek, hledání argumentů, debaty, diskuse, drobné eseje, psaní na flip-charty a další tvůrčí úkoly se na nás snášely jako smrt. Vydrželi jsme. A to jsem zdaleka netušila, že takové radovánky si budu moci dopřát i v naší republice, kde se podobné dílny pro vysokoškolské pedagogy rovněž pořádají.

Nová mešita z roku 1993 v Narynu

Bylo by jistě možné psát ještě hodně dlouho o Kyrgyzstánu – o zvycích, jako je unašení nevěst, o obvazování stromů v blízkosti pramene kouskem látky, o šamanských tradicích, které jsou v poněkud vybledlé a zkomercializované podobě předváděny před centrálním obchodním domem v Bishkeku, přesto však žárlivě stráženy před fotografovým zrakem. O tom, jak se tam svatebčané chodí klanět k památníku neznámého vojína s vyhaslým věčným ohněm, o jezeru Issyk-Kul, ke kterému vede cesta nádhernými horami, „zcivilizovanými“ v sovětské éře monstrózními sochami zvířat a keramickými autobusovými zastávkami. O městech ponořených v noci do úplné tmy, o nedostatku vody, bídě a nezaměstnanosti. Ale také o odzbrojující ochetě, srdečnosti a otevřené náruči všech, se kterými jsem se setkala, počínaje kolegy v letní škole a konce pastevčí stád v horách (pravda, byla jsem pro některé tak trochu exot), o nádherných přírodních scénériích, o hřejivosti kalpaku, tradiční kyrgyzské pokrývce hlavy nebo o chuti kumysu, zkyslého kobylím mléku, národní pochoutce. Takže kdyby vám náhodou přišel nečekaně nějaký podivný mail, počkejte chvíli, než ho smažete – Civic Education Project pořádá na území bývalého Sovětského svazu spoustu zajímavých letních škol každý rok.

Mgr. R. Slabáková, Ph.D., Katedra historie FF UP

... A PŘÍŠTÍ TÝDEN...

12. ÚNOR

Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin: Prof. I. Chajda, DrSc. (PřF UP Olomouc) – *Submodularita kongruencí*. Katedra algebry a geometrie PřF UP, posluchárna č. 301 v Olomouci-Hejčíně, Tomkova 40, 13 hod.

13. ÚNOR

Autorský jubilejní koncert ze skladeb doc. Z. Fridricha a Mgr. K. Fridrichové-Raueové. Aula Pedagogické fakulty UP, 18.30 hod. Pořádá Katedra hudební výchovy PdF UP a Tvůrčí centrum AHUV.

Vzpomínka na Francii románskou a gotickou II. Seminární pracovna Katedry historie FF UP, 14 hod. Pořádá Katedra historie FF UP.

14. ÚNOR

Struk tura. Divadlo Vizita. Divadlo hudby, 19.30 hod. Pořádá Divadlo hudby.

15. ÚNOR

Pracovní schůze Spolku lékařů ČLS JEP Olomouc. Malá posluchárna Teoretických ústavů LF UP, 15 hod. Pořádá Spolek lékařů ČLS JEP.

-red-